

**HENGEN VIEMÄÄ -
OPPILAIKEN KOKEMUKSIA
KOULULAISMUSIKAALIPROJEKTISTA**

Heikki Hannula
Pro gradu -tutkielma
Musiikkikasvatus
7.1.2008
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Musiikin laitos
Tekijä – Author Hannula Heikki	
Työn nimi – Title Hengen viemää – oppilaiden kokemuksia koululaismusikaaliprojektista	
Oppiaine – Subject Musiikkikasvatus	Työn laji – Level Pro gradu - tutkielma
Aika – Month and year Kevät 2008	Sivumäärä – Number of pages 66
Tiivistelmä – Abstract Lammin lukiossa on jo noin 20 kertaa toteutettu koululaismusikaaliprojekti. Itse olen ollut mukana eri tehtävissä kaikissa näissä projekteissa. Itse olen kokenut projektit positiivisina ja tässä tutkimuksessa halusin tutkia, miten oppilaat kokevat projektiin osallistumisen. Koska vuosittain toteutettava projekti on vakiinnuttanut asemansa osana lukion opetussuunnitelmaa, pyrin lyhyesti kuvaamaan sitä kehityskaarta, mikä on nykytilanteeseen johtanut. Samalla esittelen niitä puitteita, joissa toimitaan. Tutkimuksen kohteena on vuonna 2003 toteutetun Hengen viemää musikaalin oppilaat. Mielenkiintoni kohdistui ennen kaikkea siihen, miten oppilaat kokivat projektin ja oman toimintansa sen puitteissa. Toiseksi tutkin myös sitä, miten musiikkiharrastusten motivaatioanalyysin pohjalta kehitetty soittamisen motiiviluokitus (Kosonen 1996, 2001) soveltuu musikaaliprojektiin osalistuneiden oppilaiden kokemusten ja motivaation analyysiin ao. projektin aikana. Oppilaille osallistuminen projektiin tarjoaa mahdollisuuden harjoitella pitkäjännitteistä projektitoimintaa. Projektin alkupuolella työskentely on välillä rankka puurtamista. Esityksiperiodin aikana savutetut hallinta- ja onnistumiskokemukset ovat selkeästi merkittävämpiä. Kokonaisuutena oppilaat pitivät projektia yhtenä parhaista kokemuksista koko lukioaikanaan. Projektissa jokaisen oppilaan työmäärä on suuri, mutta osallistuminen ja elämyksellisyys korvaavat uhratun ajan. Oppilaiden mielestä projekti lisää Lammin lukion houkuttavuutta peruskoulun jälkeisenä opiskelupaikkana. Kososen motivaatioluokitusta tarkasteltaessa merkittävimmiten motivaatioryhmiksi nousivat soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit, suoritus- ja saavutusmotiivit sekä vuorovaikutukseen perustuvat motiivit. Motivaatioluokituksen ulkopuolisia motiivityyppejä ei aineistosta noussut esiin.	
Asiasanat – Keywords Motivaatio, musikaaliprojekti, koululaismusikaali,	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopisto, Musiikin laitoksen kirjasto	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	5
2 KULJETTU TIE.....	9
2.1 Koulun yleiskuvaus.....	9
2.2 Projektin suhde opetussuunnitelmaan	10
2.3 Projektin suhde koulun muuhun opetukseen	10
2.4 Tilat ja kalusto.....	11
2.5 Projektin henkilökunta.....	12
2.6 Musikaaliprojektin vaiheiden kuvaus.....	13
2.7 Hengen viemää musikaalin juoni.....	14
3 MOTIVAATIO.....	16
3.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit.....	17
3.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja –motivaatio.....	18
3.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit.....	21
3.4 Ulkoiset virikkeet.....	23
3.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot.....	23
3.6 Muita, soittajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja.....	24
4 RYHMÄ TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	27
4.1 Ryhmäilmiö.....	27
4.2 Ryhmän kehityskaari.....	29
5 TUTKIMUSASETELMA.....	32

5.1 Tutkimusongelmat.....	32
5.2 Tutkimusmenetelmä.....	32
5.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	33
5.4 Haastattelukysymykset.....	34
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	36
6.1 Taustatietoja.....	36
6.2 Oppilaiden ennakko-odotukset.....	38
6.3 Oppilaan oman toiminnan tarkastelua.....	39
6.4 Vuorovaikutus projektiryhmässä.....	48
6.5 Projektin eri osa-alueiden arviointia.....	50
6.6 Musikaaliprojekti motivaatioteorian koekenttänä	55
6.6.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit.....	55
6.6.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja – motivaatio.....	57
6.6.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit.....	58
6.6.4 Ulkoiset virikkeet.....	59
6.6.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot.....	60
6.6.6 Muita, soittajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja.....	60
7 POHDINTA.....	62
LÄHTEET.....	64

1 JOHDANTO

Lammin lukiossa on pitkä perinne koululaismusikaalien teossa. Tätä tutkimusta raportoidessani on koulussa valmistettu jo 21 musikaaliproduktiota. Päävastuun projektien toteutumisesta on kantanut koulun musiikinopettaja Teppo Koskinen. Ensimmäisellä kerralla vuonna 1987 olin itse mukana esiintyjänä, mutta en tuolloin arvannut, että olisin mukana vielä 20 vuotta myöhemmin toteutettavassa projektissa. Omaksi vastuualueekseni on muodostunut musikaalien äänitekniikka. Musikaalin tekeminen on siis itselleni tuttua, mutta mitä se merkitsee projektiin osallistuville oppilaille, on minulle vierasta aluetta.

Keskityn tässä tutkimuksessa lukuvuonna 2002-2003 toteutettuun musikaaliin Hengen viemää. Tarkastelen musikaaliprojektia oppilaiden näkökulmasta ja pyrin kartoittamaan sitä, mitä musikaaliprojektiin osallistuminen heille merkitsee ja mitä he siitä saavat. Lisäksi testaan Kososen (1996 ja 2001) soittamisen motivaatioluokituksen soveltuvuutta kuvaamaan musikaaliprojektiin osallistuvien oppilaiden motivaatiokenttää. Aineistona tässä tutkimuksessa on kuusi oppilashaastattelua, jotka tein keväällä 2003 musikaaliprojektiin osallistuneiden oppilaiden keskuudessa.

Projektityöskentely on yksi koulun monista opetusmenetelmistä. Sekä opettajan että oppilaiden kannalta projektityöskentely on monelta osin erilaista kuin perinteinen tuntityöskentely. Koululaismusikaalin valmistaminen on yleinen projektityöskentelyn muoto eri kouluasteilla Suomessa. Vuosittain lukuisa joukko musikaaleja tai musiikinäytelmiä valmistetaan ja esitetään eri kouluissa. Oppilasprojektien tarinat ja toteutustavat vaihtelevat, mutta yhteistä projekteille on oppilaiden keskeinen asema produktion tekijöinä, soittajina, laulajina, näyttelijöinä ja muissa tarvittavissa tehtävissä.

Musikaaliprojektin toteuttamisesta koulussa on olemassa lukuisia tutkimuksia. Näitä tutkimuksia ovat esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa Antti Kleemolan & Monna Ollikaisen (1997), Sauli Perälän (2002), Minna Viitailan (2003), Aapo Halosen (2004) tehdyt pro gradu-tutkimukset. Lähimpänä omaa tutkimusongelmaani näistä tutkimuksista liikkuu Minna Viitailan tutkimus. Muissa tutkimuksissa mielenkiinto kohdistuu joko tutkijan omaan toimintaan ja sen ymmärtämiseen tai projektin kokonaisuuden kuvaamiseen jonkin projektiin tai prosessiin liittyvän teorian valossa.

Viitailan (2003) tutkimus on laadullinen toimintatutkimus, jossa hän tutkijan roolin lisäksi itse toimii projektin vetäjänä ja esitettävän materiaalin käsikirjoittajana ja säveltäjänä. Tutkimusongelmana hänellä on se, millaisia kokemuksia lapset saavat ja mitä he oppivat ilmaisukasvatuksen avulla. Vaikka lasten oppimista ja taitojen kehitystä on vaikeaa arvioida tarkasti, Viitaila uskoo, että asetetut tavoitteet saavutettiin ja projekti onnistui hyvin. Oppimista ja kehittymistä tapahtui sekä itseilmaisutaidoissa että projektityöskentelyssä tarvittavissa taidoissa. (Viitaila 2003.)

Kleemolan ja Ollikaisen (1997) tutkimus on toimintatutkimus, missä he kuvaavat koululaismusikaalin valmistamista aina materiaalin laatimisesta sen työstämiseksi valmiiksi esitykseksi. Heidän tavoitteena oli valmistaa uutta erityisesti koulujen käyttöön soveltuvaa musiikinäytelmämateriaalia. Tutkimuspäiväkirjojen avulla he ovat seuranneet projektin edistymistä ideasta valmiiksi esitykseksi asti. Tämän lisäksi he ovat tutkineet asettamiensa tavoitteiden toteutumista esityksen valmistaneille oppilaille ja yleisölle suunnatuilla kyselyillä. Tutkimuksen lopputuloksena Ollikainen ja Kleemola toteavat yleisesti saavuttaneensa uusia valmiuksia musikaalien käsikirjoittamisessa ja säveltämisessä ja erityisesti ”Mikä sotku!”-musikaalin toimivuudesta koulukäytössä. (Kleemola & Ollikainen 1997.)

Perälän (2002) keskittyy tutkimuksessaan musikaalin musiikin valintaan ja valmistamiseen. Hän tarkastelee omaa toimintaansa musikaalin kapellimestarina ja musiikin valitsijana erilaisten projektioppimisen teorioiden kautta. Tutkimuksessa eri teoriat ja käytännön toiminta tukivat toisiaan hyvin. Tärkeimmiksi toimintamuodoiksi musikaalin valmistamisprosessissa nousevat yhteistoiminnallisuus ja jaettu asiantuntijuus. Tutkimuksensa tuloksena hän esittelee musikaalin toteuttamista yleisesti kuvaavan spiraalimallin. (Perälä 2002.) Halosen (2003) tutkimus keskittyy musikaalin musiikin säveltämiseen. Itse sävellysprosessia hän tarkastelee

Yrjö Heinosen esittämän sävellysprosessin yleisen mallin valossa. Toisena mielenkiinnon kohteena Halosella on koko projektin tarkastelu projektityöskentelyyn ja sen puitteissa tapahtuvaan oppimiseen liittyvien teorioiden valossa.

Oma tutkimukseni perustuu osaltaan Erja Kososen esittelemän soittamisen motivaatioluokituksen soveltamiseen musiikkiteatteriprojektin osanottajien motivaation kuvaajana. Kosonen on tutkinut soittamisen motivaatiota sekä lisensiaattityössään, *Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla* (Kosonen 1996) että väitöskirjassaan *Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan* (Kosonen 2001). Tarkastelen motivaatioluokitusta tarkemmin luvussa 3.

Kososen luomaa soittamisen motivaatioluokitusta on käytetty useissa tutkimuksissa Jyväskylän yliopistossa viime vuosina. Näitä ovat esimerkiksi Jaana Virkkalan (1999) ja Riikka Sunin (2006) pro gradu -tutkielmat. Kummassakin tutkimuksessa tutkimusongelma laajenee siten että soittamisen motivaatiota tarkastellaan ryhmän jäsenen näkökulmasta. Virkkalan (1999) tutkimuksessa tarkastellaan Perhonjokilaakson kansalaisopistossa, erityisesti Kaustisilla, voimakkaana elävän kansanmusiikin harrastuksen motivaatiokenttää. Pääasiallinen tutkimusongelma on, mikä Näppäripelimanneissa motivoi soittamaan. Lisäksi Virkkala tutkii soiton harrastajien ja jo harrastuksen lopettaneiden nuorten motivaation eroja. Kolmantena kiinnostuksen kohteena hänellä on kulttuuriympäristön vaikutus motivaatioon. Tutkimuksessa Virkkala keskittyy harrastusmotivaation selvittämiseen. Keskeisinä tuloksina Virkkala mainitsee kontakti- ja hallintamotiivit. Esiintymiset ja esiintymismatkat ovat olleet mieleenpainuvia kokemuksia. Soitettu musiikki on koettu pääsääntöisesti mielekkääksi ja ryhmässä soittaminen on tuntunut turvalliselta. (Virkkala 1999.)

Suni (2006) on tutkielmassaan tutkinut yhteissoiton vaikutusta nuorten viulistien soitinopetukseen ja soittomotivaatioon. Tutkimuksen kohteena on neljän yhdeksän vuotiaan viulistitytön ryhmä musiikkiopistossa. Tutkija on oman havainnointinsa lisäksi haastatellut yhteissoittoryhmän opettajaa ja soittajia. Oppilaat kokivat yhteissoiton kavereiden kanssa hyvänä lisänä yksilötunneille. Soitetut moniääniset kappaleet olivat motivoivia. Yhteissoitto kehitti heidän soittotaitojaan ja lisäsi soittomotivaatiota. Yhteissoittotilaisuuden järjestäminen oli kuitenkin hankalaa opetusresurssien vähäisyyden ja toisaalta aikataulullisten ongelmien takia. (Suni 2006.)

Lammin lukion musikaaliprojekteja olen aikaisemmin tutkinut musiikkikasvatuksen proseminarityössäni Musikaaliperinne Lammin lukiossa (Hannula 2003) ja Kasvatustieteen proseminarityössäni Hengen viemää – Oppilaiden kokemuksia koululaismusikaaliprojektista (Hannula 2004). Lammin lukion musikaaliprojekteista ei ole tehty muita tutkimuksia.

2 KULJETTU TIE

Koulun tarjoamalla fyysisillä ja henkisillä resursseilla on ollut merkittävä vaikutus musikaaliprojektin muotoutumiselle nykyisen kaltaiseksi kokonaisuudeksi. Tässä luvussa valtaosa musikaalia kuvaavista havainnoista perustuu omaan kokemukseeni musikaaliprojektien pitkäaikaisena jäsenenä.

2.1 Koulun yleiskuvaus

“Lammi sijaitsee Hämeenlinnan ja Lahden puolivälissä Kanta-Hämeessä. Lammin yhteiskoulu on perustettu 1928. Koulu toimi 4-luokkaisena vuoteen 1954 asti, jolloin se muuttui 5-luokkaiseksi. Lukio-oikeudet yhteiskoulu sai 1961 ja ensimmäiset ylioppilaat valmistuivat 1964. Yhteiskoulu jakaantui yläasteeksi ja lukioksi 1976.” (Lammin lukion www-sivut 2002.) Lammin lukio toimii samoissa tiloissa Hakkalan yläkoulun kanssa. Koulurakennuksia on kaksi ja niiden välimatka on noin sata metriä. Hakkalan koululla on pääasiassa normaaleja teorialuokkatiloja, koulun kanslia, ruokala ja liikuntasali. Pasaapelin koululla puolestaan on useita erityistiloja, kuten teknisentyön tilat, luonnontieteiden luokkia, ruokala ja liikuntasali. Myös musiikkiluokka oli Pasaapelin koulussa vuoteen 1990, jolloin se sai uudeksi tilakseen koulun pihassa olevan entisen kirjastorakennuksen. Nykyinen musiikkiluokka on tilana toimiva ja sen varustustaso on musiikinopetusta erittäin hyvin palveleva.

Oppilaat tulevat pääosin Lammilta, Hämeenkoskelta ja Tuuloksesta. Opiskelijamäärä on noin 150–170. Opettajia on noin 20. Osa opettajista, myös musiikinopettaja, opettaa sekä yläasteella että lukiossa. (Lammin lukion www-sivut 2002.) Lukio on tavallinen yleislukio. Lammin lukion opetussuunnitelma määrittelee koulun painopistealueiksi laaja-alaisen

opiskelumenetelmiin tutustumisen, oppilasprojektit, yrittäjyyskasvatuksen sekä kansainvälisyyden. (Lammin lukion OPS 2002.) Musikaaliprojekti on vanhin vuosittain toteutettava oppilasprojekti. Koulussa on yksi päätoiminen musiikinopettaja, Teppo Koskinen. (Lammin lukion www-sivut 2002.)

2.2 Projektin suhde opetussuunnitelmaan

Luokattoman lukion opetussuunnitelma valmistui Lammilla keväällä 1995 ja se otettiin käyttöön saman vuoden syksyllä lukion aloittavilla, junioreilla. Samalla koko lukio siirtyi noudattamaan luokattoman lukion työjärjestystä ja soveltuvilta osin myös suoritusohjeita. (Lammin lukion vuosikertomus 1995, 2.) Musiikin osalta tarjolla oli kuusi kurssia. Valinnaisuus kuvaamataidon kanssa säilyi osittain pakollisten kurssien osalta. Musikaaliprojekti sai paikkansa virallisena osana opetussuunnitelmaa kahden kurssin pakettina. (Lammin lukion vuosikertomus 1996, 20.) Myöhemmin valittavissa olevien musiikkikurssien määrä oli noussut kymmeneen, josta musikaalin osuus oli kolme kurssia (Lammin lukion vuosikertomus 1998, 35). Musikaalikurssit muodostivat kolmen kurssin paketin, joka oli valittava kokonaan. Kaksi kurseista sijoittui lukujärjestykseen merkityille tunneille ja kolmas suoritettiin normaalin kouluajan ulkopuolella. (Kurssiselosteet 2003). Musikaaliprojektin vaihtoehtona on kevästä 1998 ollut toinen, teemaltaan vaihtuva projekti. Keväällä 1998 aiheena oli keskiaika. Molempien projektien esitykset sijoituivat projektiviikolle huhtikuun lopulla. (Lammin lukion vuosikertomus 1998, 1-2.)

2.3 Projektin suhde koulun muuhun opetukseen

Merkittävä seikka musikaalien kannalta oli bändikerhotoiminnan alkaminen vuonna 1986 (Koskinen 2002). Rehtori Vähätalo kertoo, että koulukohtaista opetussuunnitelmaa valmisteltaessa opettajien resurssit kartoitettiin ja niitä pyrittiin hyödyntämään. Liikkumavara oli kuitenkin varsin pieni. Toisaalta pohdittiin myös koulun asemaa ja mahdollisuutta erikoistua johonkin. Pienellä maalaiskoululla ei kuitenkaan katsottu olevan mahdollisuutta erikoistua vahvasti mihinkään. Kuitenkin esimerkiksi taideaineet olivat koulussa korkeatasoisia ja opettajat kykeneviä. (Vähätalo 2002.) Tältä pohjalta Rehtori Vähätalo

kertookin antaneensa opettajille mahdollisuuden toimia vapaasti. Kaupungeissa koulun ulkopuolella, esimerkiksi musiikkiopistossa, tapahtuva musiikin opiskelu antaa lisää mahdollisuuksia musiikin tekemiseen lukiossa. Maaseutulukion oppilaille tätä mahdollisuutta ei ole samassa mittakaavassa. Niinpä lisäpanostus kohdennettiin bändisoittoon, sillä siinä tuloksia saavutetaan varsin nopeasti ja oppilaiden oma kiinnostus auttaa merkittävästi. (Vähätalo 2002.)

Yhteistoiminta muiden oppiaineiden kanssa on ollut vähäistä. Projekti on pyrkinyt pysymään mahdollisimman omavaraisena ja samalla helpommin hallittavana kokonaisuutena. Muutamana viime vuoden aikana valokuvauksiin on saatu apua kuvaamataidosta ja muuten materiaaliapua eri aineilta. (Koskinen 2002.)

Musiikin opetuksen osalta integrointi yläasteen ja lukion välillä on ollut helppoa, sillä molemmilla kouluasteilla on yhteinen musiikinopettaja. Peruskoulussa viitoitettu opetuslinja ja toimintatavat ovat voineet jatkua edelleen lukiossa ja esimerkiksi yläasteen bändikerhot ja yhdeksännellä luokalla toteutettava konsertti- ja levytysprojekti ovat valmistaneet oppilaita musikaaliprojektia varten. (Koskinen 2002.) Koskinen kertoo esimerkkinä, kun yhdeksäsluokkalaiset alkoivat vuonna 1989 opiskella omien sävellysten tekoa, niin vuoden 1991 musikaalista lähtien on oppilaiden omien sävellysten osuus ollut aina yli 50 % musikaalien kappaleista (Koskinen 2002).

2.4 Tilat ja kalusto

Musiikkiluokassa tapahtuvan toiminnan lisäksi musikaaliprojekti on käyttänyt harjoittelu- ja esitystilana Hakkalan koulun liikunta- ja juhlasalia. Musiikkiluokalla ei tilana ole mielestäni ollut merkitystä itse esityksen muotoutumiselle. Musikaaliryhmän lukujärjestykseen merkityt tunnit on pidetty musiikkiluokassa. Musiikkikappaleiden harjoittelu, lukuharjoitukset, musiikin nauhoittaminen ja muut valmistelutyöt on tehty siellä. Monet projektin tehtävistä eivät kuitenkaan ole olleet sidottu tiettyyn paikkaan. Oppilaiden itsenäistä työskentelyä on tapahtunut luonnollisesti myös kotona ja muualla koulun ulkopuolella.

Hakkalan koulun sali on luonut raamit musikaalin käytännön toteuttamiselle. Salin muoto ja rakenteet ovat asettaneet omat rajoituksensa projektien toteutukselle. Toisaalta tilan luova

käyttö ja joka vuosi uusien ratkaisumallien ideointi ja toteuttaminen ovat luoneet vaihtelua musikaalien näyttämölle panoon. Sali on 12 metriä leveä ja 24 metriä pitkä kaarihalli. Toisessa päädyssä salin jatkona on näyttämö. Näyttämön lisäksi esitystilana on käytetty salin etuosaa esityksen tarpeiden mukaan. Sali on yleissävyltään vaalea ja lattia kiiltäväksi lakattu puulattia. Vaaleat seinät ja kiiltävä lattia ovat asettaneet rajoituksia ja haasteita varsinkin musikaalien valaistukselle.

Musikaalin esitysviikkoa lukuun ottamatta sali on ollut projektin käytössä vain sunnuntaisin. Tarvittava kalusto on tuotu ja kasattu saliin jokaisen harjoituskerran aluksi ja vastaavasti purettu harjoitusten päätyttyä. Musikaalia harjoiteltaessa tekniikan kasaaminen ja purkaminen on vienyt pahimmillaan lähes puolet harjoitukseen varatusta ajasta. Osa kalustosta on varastoitu näyttämön alla olevassa varastotilassa, osa musiikkiluokassa. Onneksemme projektiin osallistuvista oppilaista muutamalla on ollut mahdollisuus saada käyttöönsä pakettiauto roudauksen toteuttamiseksi. Salin omaa tekniikka ei ole enää voitu hyödyntää musikaaleissa vähäisten resurssiensa ja heikon laatunsa vuoksi.

Musiikkiluokkaan ja musikaaliprojekteihin liittyvää kalustoa on vuosien kuluessa kertynyt varsin paljon. Merkittävä osa laitteista on hankittu aikaisempien musikaaliprojektien tuotolla. Koulun vuosittainen musiikkilaitteiden hankintamääräraha on kattanut hyvin pienen osan tällä hetkellä käytössä olevan kaluston hankintakuluista. Osa kalustosta on päivittäisessä opetuskäytössä musiikkiluokassa ja loppuja hyödynnetään musikaalin lisäksi esimerkiksi koulun juhlissa ja bändikerhojen konserteissa. (Koskinen 2003.)

2.5 Projektin henkilökunta

Oppilaat ovat projektien tärkein osallistujaryhmä. Ehtona osallistumiselle on tiettyjen musiikkikurssien suorittaminen, mutta useista muista koulujen musiikkiteatteriprojekteista poiketen mukaan on otettu kaikki halukkaat ilman esikarsintaa tai aikaisempia kokemuksia. Oppilaat ovat voineet osallistua musikaaliprojektiin yhden kerran. Ainutkertaisuus on muokannut musikaaleista hyvin tekijöidensä näköisiä. (Koskinen 2003). Projektiryhmän koostumus ja taidot ovat vaihdelleet vuosittain varsin paljon ja siksi joinakin vuosina projekteihin on pyydetty mukaan avustajia. Yleensä avustaja on ollut taitava muusikko

toiselta luokka-asteelta tai projektiin osallistuvien oppilaiden muualla opiskeleva entinen luokkakaveri. (Koskinen 2002.)

Oppilasryhmän lisäksi musikaaliprojektin toteuttamiseen on osallistunut tietty perushenkilökunta, joka on vastannut osaltaan ääni- ja valotekniikasta sekä ohjauksesta, musiikista ja tarvittaessa oppilaiden motivoinnista. Itse olen vastannut projektien äänitekniikasta ja olen ollut mukana projekteissa alusta asti. Valoteknikkona on vuodesta 1990 lähtien toiminut Jani Vilkmän. Uusimpana jäsenenä tiimissä on A-J Kemppainen, joka on toiminut tarpeen mukaan sekä valo- että äänitekniikan avustajana. Suurimman vastuun projektin kulusta ja aikataulussa pysymisestä on kantanut luonnollisesti musiikinopettaja. Ohjauksen ja musiikinjohton lisäksi hänen asemaansa voisi kuvata eräänlaisena takapiruna, sillä projektin oppilaspuheenjohtajan ja johtoryhmän aktiivisuudesta ja organisointikyvystä riippuen työtä on voinut olla paljon tai ei juuri ollenkaan.

2.6 Musikaaliprojektin vaiheiden kuvaus

Tutkimukseni kohteena oleva projekti käynnistyi toukokuussa 2002 musiikinopettajan ja kurssipaketin valinneiden oppilaiden yhteisessä palaverissa. Tällöin käytiin läpi peruseriaatteen projektin toteuttamiseksi ja aloitettiin ideointi valitun perusteeman pohjalta. Projektille valittiin puheenjohtaja ja johtoryhmä. Ideointivaihe jatkui kesäloman yli seuraavaan syksyyn.

Syyslukukauden alkaessa alkoi varsinainen projektityöskentely. Lammin lukion kurssiselosteet jäsentävät projektin kulkua seuraavasti: Ensimmäisen kurssin aikana suunnitellaan käsikirjoitus, ideoidaan tulevia tehtäviä ja etsitään ja luodaan esitettävä musiikki. Toinen kurssi puolestaan keskittyy enemmän projektin eri osa-alueiden harjoitteluun ja toteuttamiseen. Toisen kurssin aikana keskitytään tanssien, lavasteiden ja pukujen valmistamiseen, soundtrack-äänitteen äänittämiseen, näytelmäharjoituksiin sekä ohjelmalehtisen materiaalin keräämiseen. Kolmas kurssi, joka suoritetaan kokonaan koulutuntien ulkopuolella, painottuu esityksen valmiiksi saattamiseen. (Kurssiselosteet 2003.) Käytännössä eri kurssien tehtävät limittyivät eikä edellä kuvatun kaltaista jakoa voinut kaikkien osa-alueiden osalta havaita.

Kaksi ensimmäistä musikaalikurssia olivat kahdessa ensimmäisessä jaksossa syksyllä 2002. Kolmanteen kurssiin kuuluvat saliharjoitukset alkoivat Hakkalan salissa sunnuntaina 26.1.2003. Näitä harjoituksia oli yhteensä 10 ja ne jatkuivat huhtikuulla olleisiin esityksiin asti. Saliharjoitusten tarkoituksena oli kokonaisuuden harjoittelu. Näytelmän eri osa-alueiden yhdistäminen ja sijoittaminen lopulliseen esitystilaan sekä valaistus- ja äänitekniikan mukaantulo vaativat paljon suunnittelua ja totuttelua näytelmäharjoittelun lisäksi. Harjoituskaudella yksi läpimeno videoitiin. Ryhmä katsoi videon ja teki parannuksia näkemänsä pohjalta. 13.4.2003 musikaali esitettiin pienelle koeyleisölle ja heti esityksen jälkeen käytiin palautekeskustelu ryhmän ja yleisön välillä. Saatua palautetta arvioitiin ja tehtiin pieniä muutoksia esitykseen.

Esityksen lopullinen kasaus alkoi kiirastorstaina 17.4.2003 ja esitykset olivat seuraavalla viikolla keskiviikosta lauantaihin. Pääsiäisloman aikana rakentamisen jälkeen myös harjoiteltiin näytelmää. Nämä harjoitukset olivat tärkeitä, sillä ne ovat ensimmäiset lopullisissa, valmiissa lavasteissa. Esitysviikolla projektiin osallistuvilla oppilailla ei ollut normaalia koulutyötä ollenkaan. Tiistaista lauantaihin ryhmä keskittyi pelkästään musikaalin viimeistelyyn ja esityksiin. Esityksiä on yhteensä 7, neljä koululaisnäytöstä keskiviikkona ja torstaina ja kolme yleisöesitystä torstai, perjantai ja lauantai-iltoina. Lauantain esityksen jälkeen lavasteet ja tekniikka purettiin pois salista. Purkamista ja salin siivousta jatkettiin sunnuntaina. Tarvittava kalusto ja lavasteet varastoitiin odottamaan vierailuesitystä, joka suuntautui Pälkäneelle.

Ryhmä kävi esittämässä musikaalin Pälkäneen yläkoulun ja lukion oppilaille 30.4.2003. Toukokuun alussa oli loppupalaveri, missä sovittiin musikaalibiisien esittämisestä kevään bändikonsertissa ja keskusteltiin syksyllä tehtävästä opintoretkestä. Projektin päätti 4.-6.12 musikaaliretki Tukholmaan, jossa käytiin Oscars-teaternissa katsomassa Victor/Victoria musikaali.

2.7 Hengen viemää musikaalin juoni

Hengen viemää musikaalin juoni sijoittuu nykyaikaan ja kuviteltuun maahan jossakin kaukana idässä. Eikka on suomalainen nuori mies, joka kyllästyy oman elämänsä sisällöttömyyteen ja työelämän asettamiin kohtuttomiin vaatimuksiin. Hän päättää lähteä lomalle etsimään itseään. (Hengen viemää 2003.)

Kaukaista Itämaata hallitsee mahtavassa palatsissaan lihava ja hyväuskoinen sulttaani, jolla on kaunis tytär, Prinsessa. Sulttaanilla on myös visiiri, joka haluaa syrjäyttää sulttaanin ja päästä hallitsemaan maata. Sulttaanin suurimpina ongelmina ovat ylipaino ja tyttären naittaminen. Visiiri on onnistunut saamaan voimaan lain, jonka mukaan tytär perii valtakunnan, mutta jos hän ei tiettyyn ikään mennessä löydä itselleen puolisoa, hänen on naitava visiiri. Prinsessan kosijat ovat yleensä salaperäisesti kadonneet, eikä Prinsessa saa poistua ilman lupaa palatsista. Sulttaanilla on visiirin lisäksi toinen neuvonantaja, lampussa asuva henki. Yliluonnollisia kykyjä omaava henki on uskollinen kulloisellekin isännälleen. Visiirin avustuksella palatsissa hiippailee varkaita, joiden tehtävä on päästä käsiksi hengen lamppuun. Prinsessan vanha imettäjä, Ulme on hänen uskottunsa, jolle hän voi purkaa tunteitaan ja kysyä neuvoja. Prinsessan ystävättäret ovat meneviä nuoria naisia, jotka kannustavat häntä puolison metsästyksessä. Yhdessä ystäviensä kanssa prinsessa livahtaa taas kerran salaa pois palatsista kaupunkiin. (Hengen viemää 2003.)

Eikka saapuu turistina maahan. Torilla hän etsii matkamuuistoja ja epähuomiossa toinen palatsissa hiippailleista varkaista myy hänelle hengen lampun, jota Eikka luulee tuhkakupiksi. Hän tulee myös sattumalta auttaneeksi Prinsessaa selviytymään ahdistelevasta kerjäläisestä. Kiitokseksi Prinsessa kutsuu Eikan illalla ravintolaan. Hotellihuoneessa Eikka karistaa tuhkaa lamppuun ja henki tulee esiin. Eikka ei usko henkeä, kun henki väittää tämän tavanneen torilla sulttaanin tyttären. Illalla Eikka menee kuitenkin ravintolaan tapaamaan Prinsessaa. Ravintola ilta sujuu hyvin kunnes visiiri apureineen tulee paikalle. Hän vangitsee Eikan ja Prinsessan. Lampun henki kuitenkin päättää auttaa ja siirtää aikaa takaisin päin. Nyt Prinsessan ystävät ehtivät varoittaa paria ja he pääsevät pakoon. (Hengen viemää 2003.)

Eikka ja Prinsessa pohtivat tunteitaan tahoillaan, visiiri muuttuu yhä pahemmaksi ja tilanne kärjistyy. Lopulta kuitenkin asiat järjestyvät. Visiirin katalat juonet paljastuvat ja hänet apureineen vangitaan. Sulttaani saa lampun hengen takaisin ja Prinsessa ja Eikka toisensa. (Hengen viemää 2003.)

3 MOTIVAATIO

Sivistyssanakirja määrittelee sanan motiivi seuraavasti: ”Motiivi on vaikutin, elimistön tila tai tapahtuma, joka saattaa alulle, ylläpitää tai säätelee päämäärään tähtäävää toimintaa.” Motivaatio on edellä mainitun kirjan mukaan vaikutinjärjestelmä, joka koostuu toimintaan johtavista motiiveista. (Uusi sivistyssanakirja 1993, 422.) Motivaatio vaikuttaa siihen minkälaisia valintoja yksilö tekee eri toiminta- ja käyttäytymisvaihtoehtojen välillä. Se vaikuttaa siihen kuinka intensiivisesti ja sitkeästi yksilö toimii saavuttaakseen tavoitteensa. Motivaatio vaikuttaa myös siihen, mitä yksilö ajattelee erilaisia tehtäviä suorittaessaan ja millaisia kokemuksia hänelle eri tehtävissä syhntyy. (vrt. Lehtinen & Kuusinen & Vauras 2007, 177.) Toisaalta tietoiset ja tiedostamattomat kokemukset vaikuttavat motivaatioon sen eri tasoilla (Kosonen 2001).

Tutkimukseni yksi tarkoitus on testata Kososen (1996) soittamisen motivaatioon liittyvää luokitusta hieman laajemmassa musiikillisessa yhteydessä. Omassa tutkimuksessani musiikin tekeminen on kokonaisvaltaisempaa, sillä oppilaat ovat soittamisen lisäksi säveltäneet, sanoittaneet ja sovittaneet esittämänsä musiikin. Teatteri-ilmaisun eri puolet ovat myös vahvasti edustettuna tutkimuksen kohteena olevassa projektissa. Kohderyhmä on iältään noin kaksi vuotta vanhempi kuin Kososen tutkimuksessa.

Koska tutkimuksen kohteena on projekti, jossa oppilaat ja muut osallistujat toimivat ryhmässä, oletan että motivaatiota tarkasteltaessa esiin nousevat vuorovaikutukseen perustuvat motiivit. Kokonaisuutena projektin toimintakenttä on kuitenkin niin laaja ja pitkäkestoinen, että kaikkiin motivaatioluokituksen osa-alueisiin liittyviä motiiveja aineistosta löytyy.

Kosonen (1996) jakaa mallissaan motiivit kuuteen ryhmään, jotka jakautuvat edelleen alaryhmiin. Motiivien tulkintatavasta riippuen ne voivat asettua useampaankin ryhmään kuuluviksi. Kokonaisuutena motivaatio määrittyy merkityksellisimpien motiivien mukaan. Yksittäisen motiivin kesto ja voimakkuus voi vaihdella paljon eri tilanteissa. Sisäinen motivaatio voidaan olettaa kuuluvaksi kaikkiin ryhmiin ainakin jossain määrin. (Kosonen 1996, 54.)

Kososen käyttämä motiivien luokkajako on pääkohdiltaan seuraava:

- Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit
- Suoritus- tai saavutusmotiivit ja -motivaatio
- Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit
- Ulkoiset virikkeet
- Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot
- Muita, soittajan persoonallisuuteen liittyviä motiiveja (Kosonen 1996, 54.)

3.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit

Soittotapahtumassa soittamiseen ja soittamisen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit ovat aina läsnä ainakin jossakin määrin. Ne voivat kuitenkin virittyä myös etukäteen odotettavissa olevien musiikillisten kokemusten vaikutuksesta. Soittaja itse ei edes välttämättä tiedosta näiden motiivien olemassaoloa. Koska soittamiseen ja soitettavaan musiikkiin liittyy vahvoja positiivisia kokemuksia ja merkityksiä, soittaminen koetaan mielekkäänä ja tyydytystä tuottavana toimintana. (Kosonen 1996, 54.)

Soittamisessa toiminta itse voi motivoida tavoitetta enemmän. Soittaminen voi olla ajankulua, nautiskelua tai sosiaalista toimintaa, jossa yhdessä tekeminen on tärkeämpää kuin tulokset. (Kosonen 1996, 55.) Parhaimmillaan soittaminen ja esitettävä musiikki saattaa lumota soittajan täysin. Tällöin kyseessä on ns. optimaalinen kokemus, josta käytetään nimitystä flow-kokemus. Soittajan taidot ja esitettävän musiikin asettamat haasteet ovat tasapainossa. Hän kokee soittamisen vaivattomaksi, mielekkääksi ja motivoivaksi. Hänellä on tunne tilanteen täydellisestä hallinnasta. (Csikszentmihalyi 1990, Kososen 1996, 55 mukaan.) Omassa tutkimuksessa tärkeäksi flow-ilmion tekijäksi oman esiintymisen hallinnan ja esiintymisen lisäksi nousi kontakti yleisön kanssa. Haastatellut kokivat yleisön läsnäolon ja positiivisen kannustuksen erittäin palkitsevana ja vahvana motivaation lähteenä.

Soitettavalla ohjelmistolla ja musiikkikulttuurilla on suuri merkitys nuorten soittajien motivaatiolle. Taustalla vaikuttaa nuoren soittajan koko elinympäristö ja sen musiikilliset perinteet. Omia musiikillisia kokemuksia ja arvostuksia myötäilevät tyyliä koetaan läheisemmiksi ja kiinnostavammiksi. Ohjelmistoon perustuva motiivi voi olla hyvin lähellä elämyksiin perustuvaa motiivia. Johonkin kappaleeseen saattaa liittyä elämys, joka virittää motiiveja sen harjoitteluun. (Kosonen 1996, 56.)

Nuorten soittaminen on yhteydessä niihin musiikkikulttuureihin, joita hänen elinympäristössään on. Nuorta ympäröivä yhteisö odottaa nuoren omaksuvan sen kulttuurin, jota se edustaa ja jossa nuori haluaa toimia. Yleensä tämän yhteisön kuuntelema musiikki on kevyttä musiikkia. On luontevaa, että nuorten kuuntelema musiikki herättää motiiveja myös sen soittamiseen. (Kosonen 1996, 57.)

Kulttuurin omaksuminen tapahtuu vähitellen ja tiedostamatta. Oma omaksuttua kulttuuria edustavan musiikin soittamisen merkitys soittamisen motivaatioon voi olla hyvin suuri. Muunlaista kulttuuria edustavan musiikin soittamisesta voi seurata ristiriita, joka johtuu musiikkikulttuurien ja musiikillisten arvojen eroista. (Kosonen 1996, 57.) Musiikkikulttuuriin sisältyvien esteettisten ihanteiden ja käytäntöjen omaksuminen vaikuttaa ohjelmiston virittämiin motiiveihin. Nuorelle vieraat tavat ja perinteet saattavat tuntua rajoittavilta ja estää omien kokemusten tulkintaa. Toisaalta erilaisten tyylien ja tapojen ymmärtäminen ja oppiminen on tärkeää kulttuurin välittämisessä. (Kosonen 1996, 57.) Tämän projektin toteutustapa on ollut sellainen, että ryhmän tuottamassa käsikirjoituksessa ja musiikissa on varmasti paljon yhtymäkohtia nuorten omaan kulttuuriseen elinympäristöön. Tuttuus ja omakohtaisuus ovat lisänneet positiivisia motiiveja päämäärää kohti pyrittäessä.

3.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja –motivaatio

Suoritusmotivaatio koostuu lukuisista eri lailla tavoitteeseen sidoksissa olevista motiiveista. Kosonen (1996) esittelee erikseen hallinta-, esiintymis- ja kilpailumotiivit sekä epäonnistumisen pelko ja syyllisyysmotiivit. Tässä motiiviryhmässä toimintaa motivoi jokin konkreettinen tai abstrakti suoritus tai saavutus. Suoritusmotiivit voivat olla soittajalähtöisiä sisäisiä motiiveja tai ulkoa annettujen virikkeiden tai velvoitteiden synnyttämiä. (Kosonen 1996, 58.)

Musiikinopiskelua tutkittaessa suoritusmotivaatio on keskeisessä asemassa (Covington 1983; Eccles 1983; de la Motte-Haber 1985, Kososen 1996, 58 mukaan). Suoritusmotivaatioon kuuluu tällöin myös itse oppimistapahtuma. Esimerkiksi koulussa oppilaiden kehittymistä ja saavutuksia mitataan arvostelulla, joka puolestaan vaikuttaa oppilaiden opiskelumotivaatioon. Kokonaisuutena suoritusmotivaatio ei ole kovin suotuisa, ellei opiskelija koe asetettuja tavoitteita itselleen merkityksellisiksi. (Kosonen 1996, 58)

Hallintamotiiveissa suoriutuminen painottuu suorituksen ja suoritustilanteen hallintaan. Myös osaaminen ja ymmärtäminen yleisellä tasolla on tärkeää. Soittajan omat tavoitteet ja halu niiden saavuttamiseen luovat pohjan työskentelylle, joka johtaa kohti asetettua päämäärää. (Kosonen 1996, 59.) Soittajan omasta mielestä hyvä suoritus voi perustua moneen erilaiseen tekijään. Näitä ovat kyvykkyys, ponnistelut, tehtävän helppous ja hyvä onni. (Kuusinen 1991, 188.) Soittaja, jolla on voimakas suoriutumismotivaatio valitsee itselleen omiin taitoihinsa nähden keskivaikeita soittotehtäviä varmistaakseen onnistuneen suorituksen. Hän haluaa valita itselleen sopivan tasoisen kappaleen, koska helpon tehtävän arvo ei ole hänelle riittävä ja vaativaan tehtävään liittyy riski epäonnistua (Gellrich 1986b, 268, Kososen 1996, 59 mukaan). Onnistumisen yhteydessä korostuvat soittajan omat kyvyt, eivät ulkoiset vaikuttimet. (vrt. Kuusinen 1991, 188). Onnistunut suoritus ja hyvä hallinta voidaan kokea niin voimakkaana elämyksenä, että se virittää uuden edellä mainitun soittamisen tuottamiin elämyksiin perustuvan motiivin. Tässä tapauksessa hallinta ja musiikillinen elämys ovat lähellä toisiaan. (Kosonen 1996, 59.)

Länsimaisessa kulttuurissa musiikin esittämistä säätelee perinteiset esityskäytännöt ja pyrkimys erinomaisuuteen. Nämä asettavat soittajalle ja esitettävälle musiikille odotuksia, jotka konkretisoituvat esittäjän ja kuulijoiden välillä esitystilanteessa. (Kurkela 1993, 260.) Tutkimukseni kohteena oleva musikaaliproduktio on esityspaikkakunnallaan osa jo perinteeksi muodostunutta musikaalitradiotiota. Myös tässä tapauksessa traditio asettaa projektille raamit, jonka sisällä toimitaan. Omien havaintojeni mukaan oppilaat ovat sisäistäneet tämän pyrkimyksen erinomaisuuteen, sillä vuodesta toiseen nousee esille haaste ”tehdä parempi musikaali kuin viime vuonna.”

Kososen (1996) mukaan soittajan on tehtävä valinta musisoinnin ja omien musiikillisten kokemusten välittämisen ja toisaalta ”oikein soittamisen” välillä. Jos soittajan tavoitteena on

mielihyvän saaminen musiikkielämyksestä, ei täydellisesti oikein soitettu teos välttämättä sitä tuo. ”Oikein soittaminen” saattaa muuttaa hallinnan kriteerit sisäisestä ulkoisiksi vaikuttimiksi. (Kosonen 1996, 59.) Koska eri tyyllisiä kappaleita on totuttu esittämään tietyllä tavalla, voi soittajan motiivina olla oman tietämyksen ja sivistyksen osoittaminen. Soittajan tulee luottaa itseensä soittajana, sillä silloin hän tuntee omat kykynsä, luottaa omaan tulkintansa ja uskaltaa esittää sen muille. (Kosonen 1996, 59-60.)

Esiityksiin valmistautuminen on soittajalle prosessi, jolla on suuri merkitys positiivisen esiintymismotivaation muodostumisessa. Positiivista esiintymismotivaatiota saattaa luoda myös yhdessä soittaminen ja esiintyminen. Tällöin jännitystä ja myös vastuuta ja huomiota on jakamassa useampi. (Kosonen 1996, 60.)

Suoritusmotiivi voi joissakin tilanteissa muuttua kilpailumotiiviksi. Positiivisena motiivina se sisältää kilvoittelua itsensä kanssa. Taidoissaan pitkälle olevalle soittajalle kilpailuihin osallistuminen auttaa oman ammattitaidon kehittämisessä. Kilpailut tuovat esiintymistilaisuuksia ja parhaimmillaan onnistumisen kokemuksia ja julkisuutta. Kilpailumotiivi voi saada myös negatiivisia piirteitä jos se sisältää vertailua muihin soittajiin. Soittaja voi tällöin aliarvioida omia taitojaan ja mahdollisuuksiaan. Kilpailumotiivi on harvoin pitkäkestoinen primäärimotiivi, mutta lyhytkestoisena se voi olla erinomainen ylläke työskennellä määrätietoisesti kohti asetettua tavoitetta. (Kosonen 1996, 60-61.)

Suoriutumiseen ja saavuttamiseen liittyy aina myös vastapuoli, epäonnistumisen pelko ja syyllisyys. Epäonnistumisen pelko johtuu sisäisistä pakkomotiveista ja vahvasta minädefensiivisestä orientaatiosta. (vrt. Kosonen 1991, 45; Salonen & Lepola, 1994, 84.) Epäonnistumista pelkäävän mielestä huono menestys johtuu lahjakkuuden puutteesta ja hyvä menestys puolestaan on sattumaa tai kohtalon oikku. Heikko luottamus omiin kykyihin saattaa lisätä harjoittelua ja pyrkimystä selviytyä annetusta tehtävästä. Runsaata vaivannäöstä huolimatta tulos voi olla heikko, sillä pelko epäonnistumisesta heikentää oppimistulosta. (Kosonen 1996, 61.) Nuorelle on tärkeää yrittää täyttää läheistensä odotukset. Nämä odotukset voivat kääntyä myös uhaksi ja nuori voi kokea epäonnistumisen pelkoa yrittäessään täyttää odotuksia. (Gellrich 1996, 270 ja de la Motte-Haber 1985, 354, Kososen 1996, 61 mukaan.) Epäonnistumisen pelkoon liittyy syyllisyys siitä, että ei ole harjoitellut tarpeeksi. Niinpä epäonnistumisen pelko ja syyllisyys yleensä mieluummin heikentävät musiikillisia soittamiseen liittyviä motiiveja kuin vahvistavat niitä. (Kosonen 1996, 61.)

Opittu avuttomuus tarkoittaa sitä, että ihminen jo etukäteen näkee mahdollisuutensa onnistua annetussa tehtävässä huonoina. Tämän taustalla on heikosta itsetunnosta johtuva emotionaalinen asenne. (Abrahamson ym. 1978, 51 ja de la Motte-Haber 1985, 354, Kososen 1996, 61 mukaan.) Negatiivinen asenne heikentää soittajan kykyä oppia omien taitojensa ja edellytystensä mukaisesti. Samasta syystä myös oma-aloitteisuus on vähäistä. (Kosonen 1996, 61.) Jokainen soittaja kokee epäonnistumisen pelkoa silloin tällöin, mutta pitkäkestoisena motiivina se on lähellä opittua avuttomuutta. Primäärimotiiveina nämä motiivit eivät ole suotuisia soittamisen ylläpitäjinä. Toisaalta nuorella, joka on valinnut harrastukseksi soittamisen, ne tuskin ovat kovin yleisiä. (Kosonen 1996, 61.)

3.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

Soittaja on jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristöönsä. Näiden vuorovaikutussuhteiden pohjalta voi virittyä erilaisia motiiveja soittamiseen. (Kosonen 1996, 62.) Kososen (1996) mukaan kontaktit toisiin soittajiin ja soitonopiskelijoilla opettajaan ovat motivoitumisen kannalta keskeisiä. Muista tähän ryhmään kuuluvista motiivilajeista hän mainitsee auttamis- ja solidaarisuusmotiivin ja kannustuksen sekä mallin ja mallina olemisen motiivia virittävän vaikutuksen. (Kosonen 1996, 62.)

Omassa tutkimuksessani vuorovaikutus on keskeisellä sijalla, sillä tutkimuskohteena on oppilasprojekti ja sen osallistujat. Valtaosa projektityöskentelystä tapahtuu ryhmässä. Työskentely ei tapahdu koko ajan kaikkien jäsenten kanssa, vaan tarvittaessa toimitaan pienemmissä tarkoituksen mukaisissa ryhmissä. Ryhmän koko voi vaihdella parityöskentelystä aina koko ryhmän yhteisiin kokoontumisiin. Toinen hyvin merkittävä vuorovaikutustilanne projektissa on musikaaliesitykset ja niissä kontakti yleisön kanssa.

Kontaktimotiivi suuntaa kontaktia hakevaa käyttäytymistä sekä yksilöihin että ryhmiin (Madsen 1972, 29). Kontaktimotiivi virittyy niin edellä mainitussa esittäjän ja kuulijan välisessä tilanteessa kuin myös kahden soittavan osapuolen vuorovaikutustilanteessa. Motiivi voi olla niin tilannekohtainen kuin pitkäkestoinenkin. Sen vaikutus voi olla niin ilmeinen, ettei sitä tiedosteta ollenkaan. (Kosonen 1996, 62.) Nuorille vertaisryhmäkontaktit ovat merkittäviä. Näitä kontakteja syntyy erityisesti yhtyeissä ja muissa pienemmissä

kokoonpanoissa. Toisinaan voi olla vaikea määritellä kumpi on tärkeämpää, ryhmän toiminnan tavoitteet vai kontaktit ryhmän muihin jäseniin. (Kosonen 1996,62.)

Ryhmällä, jossa toiminta tapahtuu, on merkittävä vaikutus kontaktimotiivin syntyyn. Spontaanisti syntyneen 'rokkibändin', nuoriso-orkesterin tai kamariorkesterin jäsenet todennäköisesti motivoivat toisiaan musiikillisesti enemmän kuin koulussa kurssivalintojen perusteella koottu ryhmä, joka voi koostua taustoiltaan ja harrastuksiltaan hyvin erilaisista oppilaista. (Kosonen 1996, 62.)

Opettaja motivoi oppilasta parhaiten silloin, kun hän kannustamisen lisäksi on riittävän vaativa. Opettajan ja oppilaan ystävyysuhde syventää kontaktin merkitystä ja lisää positiivista vaikutusta soittamiseen. Opettajakontakti on merkityksellinen myös koulussa musiikkitunneilla. Opettaja voi oman toimintansa ja valintojensa kautta synnyttää ja vahvistaa oppilaiden soittamisen motiiveja. (Kosonen 1996, 62-63.)

Vuorovaikutukseen perustuvia motiiveja voi virittää myös malli tai mallina oleminen. Tällainen malli, esikuva tai idoli herättää ihailua ja arvostusta ja motivoi omalla esimerkillään. Vertaisryhmään samaistuminen on usein tiedostamatonta mallien mukaista käyttäytymistä. Nuorelle soittajalle soitonopettaja tai koulussa musiikinopettaja voi olla esikuva paitsi musiikillisesti myös ihmisenä ja aikuisena. (Kosonen 1996, 63.)

Auttamismotiivia voi esiintyä ryhmissä, joissa on taidoiltaan eritasoisia jäseniä. Kokeneemmat ohjaavat ja näyttävät mallia kokemattomammille jäsenille. Tämä toiminta vaikuttaa ilmapiiriin ja sen luomaan positiiviseen motivaatioon. Ryhmän sisäinen kilpailu estää tämän kaltaista toimintaa. Kososen (1996) mielestä tämän motiivin merkitys varsinaisena soittamisen motiivina on vähäinen. (Kosonen 1996, 63.)

Nuorten motiivien muodostuksessa perhellä ja aikuiskulttuureilla on keskeinen vaikutus. Kun nuori soittaja kokee että hänelle tärkeät ihmiset hyväksyvät ja kannustavat häntä soittamisharrastuksessa, sekä hänen itseluottamuksensa soittajana että hänen soittamisen motivaationsa lisääntyy. Myös soitonopettajan kannustava asenne on soitonopiskelijoille tärkeä. (Kosonen 1996, 64.) Opettajan kannustus vaikuttaa siihen, miten merkitykselliseksi ja tärkeäksi oppilaat soittoharrastuksensa kokevat (Gellrich 1986, 268, Kososen 1996, 64 mukaan).

3.4 Ulkoiset virikkeet

Ulkoiset virikkeet vaikuttavat soittamiseen soittajan ulkopuolelta. Ne ovat motiiveja herättäviä tekijöitä, ei varsinaisia ulkoisia motiiveja. Käsitteenä tämä ryhmä on laaja. Siihen voidaan laskea kuuluviksi myös edellä esitellyistä vuorovaikutukseen perustuvista motiiveista malli ja kannustus. Esimerkkinä Kosonen (1996) esittää tilanteen, jossa soittajakaverilta lainaksi saatu nuotti toimii ulkoisena virikkeenä, joka virittää sisäisen motiivin, halun tutustua nuottiin ja oppia soittamaan siitä. (Kosonen 1996, 64.)

Kosonen (1996) lainaa Gellrichia (1986) ja edelleen Raeitelia (1983) ja jakaa soittamisen mahdollistavat ulkoiset edellytykset ja virikkeet välittömiin ja toissijaisiin ympäristövaikutuksiin sekä toisaalta elollisiin ja aineellisiin vaikuttajiin. Näistä tärkeimmät elolliset ja välittömät vaikuttajat on jo edellä ryhmitelty vuorovaikutusmotiiveihin. Ryhmään kuuluvat ensisijaisesti perhe ja vertaisryhmät, mutta mahdollisesti myös opettaja ja muut esikuvat. Aineelliset edellytykset voidaan ryhmitellä paikallisiin, ajallisiin ja materiaalsiin puitteisiin. (Gellrich 1986, 270; Raeitel 1983, Kososen 1996, 64 mukaan.)

Oma soitin ja soittamisolosuhteet ovat tärkeimpiä materiaalisia virikkeitä. Motivoiva vaikutus on havaittavissa selkeästi silloin, kun olosuhteissa tapahtuu muutoksia. (Kosonen 1996, 64.) Joukkotiedotusvälineillä ja nuorisokulttuurin eri muodoilla on merkittävä vaikutus nuoriin myös musiikin saralla. Ne antavat sekä realistisia että idealistisia malleja ja odotuksia soittamiselle. Soitonopetus ja koulun musiikinopetus on myös haasteen edessä pyrkiessään toisaalta vastaamaan nuorten odotuksiin ja toisaalta kasvattamaan heitä mediakriittisiksi. (Kosonen 1996, 64.)

3.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot

Jos soittaminen on päämäärän sijasta keino saavuttaa jokin muu päämäärä, kyseessä on välineellinen motiivi. Soittotaidosta voi esimerkiksi olla hyötyä alalla, jota aikoo opiskella. Tällainen hyötymotiivi on ymmärrettävä jo nuorelle soittajalle ja sen merkitys kasvaa iän myötä. (Kosonen 1996, 65.)

Välineellisen motiivin päämäärä voi olla myös palkkio. Palkkio voi olla sisäinen, mutta todennäköisemmin kuitenkin ulkoinen. Soittajan saavutetusta tavoitteesta saama mielihyvä on esimerkki sisäisestä palkkiosta. Motiivina sen voi tulkita myös saavutusmotiivina. Ulkoinen palkkio voi olla oikeastaan mikä tahansa asia tai tavara. Sen ei tarvitse olla missään tekemisessä itse soittamisen kanssa ja syntyvää motiiviakaan ei voi pitää kovin musiikillisena. Välineellinen motiivi voi olla hyvinkin merkityksellinen ja kestoaltaan pitkä, mikä vaikuttaa myös tilannekohtaisiin motiiveihin kaukotavoitteena. Ulkoiseen palkkioon voi liittyä myös epäonnistumisen pelkoa tavoitteen saavuttamattomuudesta. (Kosonen 1996, 65.)

Soiton opiskelun ja soittamisen motivaation kannalta ulkoinen palkkio ei ole ollenkaan suotuisa motivaation lähde. Pahimmillaan ulkoinen palkkio voi olla jonkin ulkopuolisen auktoriteetin kiristyskeino asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Jos soittaja toteuttaa asetetut ehdot, hän saa jonkin palkkion, mutta seurauksena voi olla negatiivinen asenne soittamista kohtaan pitkäksi aikaa. (Kosonen 1996, 65.)

3.6 Muita, soittajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja

Viimeisenä ryhmänä Kosonen esittelee motiiviryhmän, joka koostuu soittajan persoonallisuuteen liittyvistä tekijöistä. Näiden tekijöiden luomat motiivit ilmenevät esimerkiksi spontaanina innostuksena tai tunnollisuutena. Ne voivat toimia motiiveina soittamiseen tai mihin tahansa muuhun toimintaan. Voi olla, että soittamisella ei enää olekaan ensisijaisesti musiikillisia päämääriä vaan soittajan pyrkimyksenä on suojella itseään kokemiaan uhkia ja epävarmuutta vastaan. Tällöin motiivien taustalla on minädefensiivinen tilanteenhallintastrategia. (Kosonen 1996, 22, 66.)

Uteliaisuus on lapsella spontaani sisäinen motiivi. Lapsi on luonnostaan utelias ja kiinnostuu aina uusista asioista, mikä on rikkaus koko persoonalle. (de la Motte-Haber 1985, 362, Kososen 1996 mukaan.) Nuorille tyypillistä on kiinnostuksen kohteen jaksottainen vaihtelu (Salmon 1982, 121). Halu kokea uutta ja etsiä omia kiinnostuksen kohteita ja sitä kautta luoda omaa identiteettiä on heille ominaista. Aluksi hän on hyvin innostunut ja vaikuttaa motivoituneelta, mutta kiinnostus laimenee nopeasti ja motivaatio heikkenee. Aikuisen näkökulmasta tämä käytös ja motivaatio voi tuntua epäloogiselta ja ailahtelevalta. (Kosonen 1996, 66.)

Nuoret haluavat kokeilla uusia asioita ja he ovat avoimia uusille kokemuksille. Jos he kokevat uuden asian merkitykselliseksi he jatkavat sen parissa ja toiminnan motivaatio kasvaa. Uusi toiminto voi korvata vanhan, joka vähemmän merkityksellisenä jää pois. Mahdollisuus kokeilla uutta, tuo oman lisänsä nuoren kehitykseen kohti aikuisuutta. Muistot lyhytaikaisiksi jääneistä kokeiluistakaan eivät välttämättä ole negatiivisia. (Kosonen 1996, 66.)

Kiinnostus on tarpeellinen yleismotiivi. Johonkin soittimeen tutustumiseen tai soittamisen aloittamiseen riittää pelkkä uteliaisuus. Soittotaidon hankkimiseen se ei kuitenkaan riitä, vaan siihen vaaditaan kiinnostusta, joka kestää pidempään. Pelkkä kiinnostus ei kuitenkaan riitä soittotaitoa hankittaessa. Lisäksi tarvitaan musiikillisia ja hallintaan liittyviä motiiveja. Kiinnostuksen säilymiseen vaikuttaa soittamisesta saadut onnistumisen ja epäonnistumisen kokemukset. Onnistumisen elämykset lisäävät kiinnostusta soittamiseen ja päin vastoin. (Kosonen 1996, 66.)

Vakiintuneet tottumukset ovat neutraaleja ylläkkeitä (Kosonen 1991, 46). Muusikkoperheissä ja perheissä, joissa on useampia musiikin harrastajia, tottumus osaltaan toimii sekä positiivisena että negatiivisena motiivina. Muiden perheenjäsenten musiikin harrastus tarjoaa musiikillisia virikkeitä, jotka vahvistavat mahdollisia perinnöllisiä taipumuksia. Yhdessä nämä luovat odotuksia itselle ja muille. (Kosonen 1996, 67.)

Perheen lisäksi vakiintuneita tottumuksia luovat kasvu ympäristön musiikkiperinteet. Nämä heijastuvat myös musiikkitarjontaan ja musiikinopetukseen. (Kosonen 1996, 67.) Esimerkiksi Lammilla lukion musikaaliprojektit ja niihin liittyvät esitykset ovat jo pitkään kuuluneet paikkakunnan jokavuotiseen musiikkitarjontaan. Ja tuoreimmista projekteista mukana olleilla oppilailla musikaaliesitykset ovat olleet jokavuotinen tapahtuma ensimmäisestä luokasta lähtien.

Tottumus voi virittää motiivin soittamisen aloittamiseen, mutta nuorilla soittajilla se useimmiten toimii motivaatiota ylläpitävänä motiivina. Tottumuksen vaikutus voi olla keskeinen sellaiselle soittajalle, joka murrosiän kehitysprosessia läpikäydessään pohtii omia harrastuksiaan ja valintojaan. Nuori soittaja on tottunut soittamiseen, eikä haluaisi luopua siitä kokonaan. Tottumus voi viedä soittoharrastusta eteenpäin, jolloin siihen löytyy taas uusia

positiivisia motiiveja. Tottumus voi olla myös lähes tiedostamattomana taustavaikuttajana yksi pitkäkestoisista motiiveista pitkään soittaneelle. (Kosonen 1996, 67.)

Velvollisuudentunto voi olla joko sisäistä tai ulkoista. Velvollisuudentunto vaikuttaa aina jollakin tasolla. Se toimii harjoittelumotiivin yhteydessä samoin kuin esiintymisten ja muiden suoritusten taustalla. Yhteissoittotilanteessa yhteinen vastuu esityksen onnistumisesta herättää positiivista velvollisuudentuntoa. (Kosonen 1996, 68.) Ne mielekkäät ja merkitykselliset tavoitteet, jotka ovat lähtöisin yksilön omasta arvomaailmasta luovat sisäisiä velvoitteita tavoitteiden toteuttamiseksi ja onnistumisen tunteita tavoitteiden toteuduttua (vrt. Kosonen 1991, 43-44). Täyttämättä jääneistä velvoitteista seurauksena on häpeäntunne ja pettymys omaan itseensä. Soittajan minäkäsitys ja odotukset omasta ihanneminästä vaikuttavat merkittävästi siihen, mikä vaikutus sisäisellä velvollisuudentunnolla on soittamisen motivaatioon. Jos sitoitunut minäkuva on realistinen, omat sisäiset odotukset ja velvollisuudet on mahdollista täyttää. Jos taas sitoitunut minäkuva vastaa enemmän ihannemielikuvaa itsestä, voi velvollisuudentunto itseä kohtaan muodostua ahdistavaksi ja jopa soittamista estäväksi motiiviksi. (Kosonen 1996, 68.)

Ulkoinen velvollisuudentunto on kyseessä silloin kun tavoitteet asetetaan ulkoa päin ja nuori tuntee velvollisuudekseen täyttää asetetut odotukset, vaikka niillä ei ole merkitystä nuorelle itselleen. Nuori käy soittotunneilla miellyttääkseen vanhempiaan. Tämänkaltaiseen velvollisuudentuntoon liittyy myös syyllisyyttä ja epäonnistumisen pelkoa. (Kosonen 1996, 68.)

Yleisesti soiton oppimisen lähtökohta on huono kun siihen liittyy väkinäisyyttä ja pakkoa. Tilanne on entistä huonompi, jos opiskeltavat asiat ja kulttuuri ovat nuorelle vieraita. (vrt. Kosonen 1991, 46.) Väkinäisyys voi ilmetä jatkuvana tai tilannekohtaisena motiivina. Yksittäisenä tilanteena väkinäisyyttä voi ilmetä esimerkiksi väsymyksenä ennen soittotuntia tai kun soittotehtävät ovat epämiellyttäviä. Ulkoa asetetut ehdot ja tavoitteet ovat yleensä syynä siihen, että nuori kokee soittamisen väkinäisenä ja pakkona soittaa. (Kosonen 1996, 68.) Pakko-motiivilla on myös soittamiseen positiivisesti vaikuttava, musiikillinen ilmenemismuoto, 'sisäinen pakko'. Tässä tapauksessa soittajalla on lähes pakonomainen tarve soittaa ja purkaa itseään musiikin kautta. Motivaatio soittamiseen on vahva ja hän tuntee musiikin ja soittamisen lähes terapeuttisena kokemuksena. (Kosonen 1996, 68.)

4 RYHMÄ TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Ryhmä muodostuu joukosta ihmisiä, joilla on yhteinen tavoite. Jäsenet ovat keskenään vuorovaikutuksessa, joka synnyttää heidän välilleen suhteita. (Jauhiainen & Eskola 1994, 12.) Ryhmällä on yleisellä tasolla kaksi tavoitetta. Ensimmäkin se pyrkii saavuttamaan sille asetettuja tavoitteita ja toiseksi ryhmä pyrkii säilyttämään kiinteytensä. Ryhmytymisen ja ryhmän kiinteyden eli koheesion ansiosta ryhmälle kehittyy oma ryhmäidentiteetti. Kiinteys auttaa tavoitteiden saavuttamisessa, sillä se sitouttaa ryhmän jäseniä toimintaan ja tavoitteisiin. (Kauppila 2005, 86.)

4.1 Ryhmäilmiö

Ryhmän käytössä ja ohjaamisessa on hyvä tuntee ryhmän olemus, josta käytetään nimitystä ryhmäilmiö. Ryhmäilmiö koostuu kolmesta osa-alueesta ja niiden riippuvuussuhteista:

- 1) Osallistujien henkilökohtainen toiminta,
- 2) ympäristövaikutukset ja
- 3) ryhmädynamiikka, joka sisältää ryhmätilanteen dynaamisen kentän jatkuvan muuttumisen.

Kaikkia kolmea näkökulmaa on tarkasteltava samanaikaisesti, kun halutaan ymmärtää ryhmän toimintaa. (Jauhiainen & Eskola 1994, 13.)

Yksilöt tuottavat toiminnallaan ryhmän. Tämän ryhmän olemassaolo ja toiminnan laatu ovat riippuvaisia jäsenten ominaisuuksista ja toimintapanoksesta. Ryhmän jäsenenä yksilö toisaalta sopeutuu ympäristöön, mutta myös sopeuttaa ympäristöä itseensä. Hän on tavoitteellinen ja

psykologiseen mielekkyyteen pyrkivä toimija. Johonkin liittyminen, kuuluminen, hyväksytyksi tuleminen, osallistuminen ja vaikuttaminen ovat yksilön kehitykselle olennaisen tärkeitä asioita. Ryhmä on yksilölle väline itsetuntemuksen lisäämiseen. Yhteistoimintaan osallistuminen kehittää yksilön kykyä pohtia toimintansa eri puolia ja vaihtoehtoja ja laajentaa omaa tietoisuuttaan. (Jauhiainen & Eskola 1994, 14-16.)

Ryhmässä toimiessaan ryhmän jäsenet saavat erilaisia ryhmän toimintaan liittyviä rooleja. Rooleja on hyvin erilaisia ja ne voivat olla tehtävä- tai tunneorientoituneita. Samalla henkilöllä voi olla useita erilaisia rooleja samanaikaisesti. Annettujen tehtävien pohjalta jäsenet saavat erilaisia tehtävärooleja. Ryhmän kannalta tärkeitä rooleja ovat johtajan rooli ja erilaiset ryhmän toimintaa ylläpitävät roolit. Toiminnan jatkuessa ryhmän jäsenille voi eriytyä erilaisia tilanteista, taipumuksista ja henkilön taustasta riippuvia rooleja. Näitä voivat olla esimerkiksi perheroolit, työelämään liittyvät roolit, yksilölliset roolit sekä asenneroolit. (Kauppila 2005, 92-93.)

Ryhmän toiminnan tarkoitus liittyy sen ympäristöönsä. Ympäristöllä tarkoitetaan niitä olosuhteita, joiden ehtojen ja mahdollisuuksien varassa toimitaan, joiden odotuksiin vastataan ja joihin toiminta kohdistetaan. Jokaisella ryhmällä on oma ainutkertainen tehtävänsä, joka on tyypillinen ajalle ja yhteiskunnalle missä toimitaan. (Jauhiainen & Eskola 1994, 21.) Ryhmän toimintaympäristöt voidaan jakaa kolmeen tasoon:

- 1) Fyysinen ympäristö,
- 2) sosiaalinen ympäristö ja
- 3) yhteiskunnan taloudelliset-kulttuuriset ehdot ja toimintaedellytykset.

Ympäristöt vaikuttavat yhdessä ja erikseen ryhmäkokonaisuuteen ja sen kautta jäseniin. (Jauhiainen & Eskola 1994, 22.) Ryhmän ympäristösuhde on vastavuoroinen, eli ryhmä voi muokata ympäristöään asettamalla ehtoja, välittämällä omia vakiinnuttamia suhtautumistapoja ja arvoja tai ottamalla tavoitteeksi ympäristön muuttamisen. (Jauhiainen & Eskola 1994, 26.) Pitkä musikaaliperinne Lammin lukiossa toimii positiivisena mallina, helpottaa ja nopeuttaa ryhmän toiminnan käynnistämistä ja toiminnan suuntaamista kohti haluttua lopputulosta.

Ihmiset toimivat ryhmätilanteessa samassa fyysisessä ja organisatorisessa ympäristössä ja samalla he muodostavat myös toistensa psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön. Ihminen orientoituu tilanteeseen sen sijaan että toimisi kaavamaisesti. Ihmisen toiminta siis muuttuu tilanteesta toiseen siirryttäessä. Tämä muutos tapahtuu yksilön dynaamisessa kentässä, jota Lewin kutsuu elämäntilaksi. Se on yksilön hetkellinen, hänen toiminnassaan heijastuva psykologinen tila, joka kertoo sen, mikä hänelle on tässä tilassa tai tällä hetkellä merkityksellistä. (Jauhiainen & Eskola 1994, 29.) Yksilön elämäntilaan ryhmässä vaikuttavat toisaalta käsillä oleva tilanne ja toisaalta hänen henkilökohtainen yleinen elämäntilanteensa. (Jauhiainen & Eskola 1994, 31).

Ryhmädynamiikka syntyy jäsenten vaihtuvien elämäntilojen ja tilanteessa tapahtuvan vaikuttaessa koko ajan toisiinsa. Ryhmätilanteen ymmärtämistä vaikeuttaa se, että siinä toimii jatkuvasti monta ihmistä, joista kukin liikkuu jatkuvasti omassa elämäntilassaan. Ryhmä on siis dynaaminen, jatkuvasti muuttuva kokonaisuus. (Jauhiainen & Eskola 1994, 32.) Ryhmätilanteen ymmärtämisen edellytys on tutkia sitä mikä kussakin tilanteessa on erityistä. Tavoitteena on sen löytäminen, mikä muuttaa ryhmän toimintaa. Päähuomio tulee tässä tarkkailussa kohdistaa yksilön toimintaan tilanteessa. (Jauhiainen & Eskola 1994, 33.) Ryhmän ohjaajan päätehtävä on säädellä ryhmädynamiikkaa, eli ohjata työskentelyä siten että asetetut tavoitteet saavutetaan (Jauhiainen & Eskola 1994, 34).

Tutkimuksen kohteena oleva ryhmä on muodostunut henkilöistä, jotka ovat tunteneet toisensa jo ennen projektia. Samassa pienessä lukiossa kaikki tuntevat toisensa ainakin jollakin tasolla. Projektin aikainen tiivis yhteistyö auttaa tutustumaan muihin ryhmän jäseniin ja tuo esiin uusia piirteitä jokaisesta. Projektin kuluessa jäsenten väliset suhteet eivät ole pelkästään positiivisia vaan myös ristiriitoja nousee esiin. Ryhmän sisällä tapahtuu jonkin verran klikkiytymistä.

4.2 Ryhmän kehityskaari

Ryhmän kehityskaari voidaan jakaa viiteen vaiheeseen. Kehitys ei kuitenkaan ole suoraviivaista vaan ulkoisten tai sisäisten tekijöiden vaikutuksesta ryhmän kehitys saattaa muuttua tai palata johonkin aikaisempaan kehitysvaiheeseen. (Kauppila 2005, 99.) Alkutilanteessa ihmiset ovat erillään toisistaan. Kun he ovat tekemisissä toistensa kanssa,

ryhmä alkaa toimia yhdessä ja ryhmäytymistä tapahtuu. Ensimmäinen vaihe ryhmän toiminnassa on muotoutumisvaihe. Ryhmän jäsenet tutkivat tilannetta ja etsivät mahdollisuuksia toimia ryhmänä. He pyrkivät tutustumaan ja havainnoimaan muiden ominaisuuksia. Yhteisiä pelisääntöjä pohditaan. Vähitellen ryhmä alkaa ryhmäytyä. Jäsenille alkaa kehittyä tarkoituksenmukaisia rooleja ja toiminnan tavat ja tavoitteet selkiytyvät. (Kauppila 2005, 97.)

Toisessa vaiheessa alkaa ilmetä erilaisia yhteensovittamisen ongelmia. Tätä vaihetta kutsutaan kuohunta- eli konfliktivaiheeksi. Ryhmän jäsenet ovat erilaisia ja heillä on erilaisia näkemyksiä, jotka aiheuttavat ristiriitoja. Ryhmä ei kuitenkaan vielä ole kehittynyt ratkomaan näitä ongelmia. Ryhmän jäsenten keskinäiset ristiriidat ja klikkiytyminen haittaavat ja hidastavat ryhmän toimintaa. Nämä prosessiongelmat on pystyttävä ratkaisemaan ennen kuin ryhmä jälleen pystyy työskentelemään tehokkaasti. Tässä vaiheessa muotoutuvat ryhmän keskeiset ja tärkeät roolit, kuten asijaohtaja ja tunnejohtaja. (Kauppila 2005, 97-98.)

Kolmannessa vaiheessa ryhmän toiminta vakiintuu. Kauppila (2005) nimittää vaihetta yhteistoiminnan syntymisen vaiheeksi. Ryhmä pystyy nyt ajoittain työskentelemään tehokkaasti ja tasapainoisesti. Ryhmän jäsenet tuntevat toiminnan tavoitteet ja oivaltavat omat tehtävänsä. Vuorovaikutus on toimivaa ja ryhmän jäsenet alkavat ilmaista itseään yhä vapautuneemmin. Sitoutuminen toimintaan on yhä henkilökohtaisempaa. Ryhmä ei kuitenkaan vielä ole niin kiinteä, että se kestäisi suuria ristiriitoja tai yhteistoiminnassa ilmeneviä hankauksia. (Kauppila 2005, 98.)

Neljäs vaihe ryhmän toiminnassa on kypsän toiminnan vaihe. Nyt ryhmän jäsenten roolit ja työnjako on muotoutunut toimivaksi. Jäsenet ovat sitoutuneita toiminnan tavoitteisiin. He tuntevat toistensa kyvyt ja mahdollisuudet. Esiintulevat ristiriidat pystytään ratkaisemaan ilman merkittäviä ongelmia. Tavoitteiden saavuttaminen lisää jäsenten tyytyväisyyttä ja motivaatiota pyrkiä kohti tavoitteita. Vuorovaikutus on toimivaa. (Kauppila 2005, 98-99.)

Viides vaihe ryhmän toiminnassa on ryhmän hajoaminen. Tässä vaiheessa ryhmä on toivottavasti päässyt tavoitteeseensa ja suorittanut työnsä loppuun. Ryhmän hajautuminen on yleensä luonnollista ja siihen on etukäteen osattu varautua. Tällöin jäsenten eroaminen on henkisesti helppoa. Syntyneet ystävyysuhteet voivat jatkua edelleen ja syntyy pienryhmiä, jotka löytävät perusteluja kokoontumiselle. Pitkään jatkuneen toiminnan loppuessa

tunnesiteiden katkeaminen voi olla joillekin ryhmän jäsenille vaikeaa ja ahdistavaa. Ryhmän toiminnan loppumiseen liittyy usein haikeuden tunteita. Ryhmätuen loppuessa voi ilmetä pyrkimyksiä itsehallinnan lisäämiseen. (Kauppila 2005, 99.)

5 TUTKIMUSASETELMA

5.1 Tutkimusongelmat

Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää miten musikaaliprojektiin osallistuneet oppilaat kokivat projektin ja mitä motiiveja heillä on. Lisäksi tutkin sitä, miten Kososen (ks. luku 3) laatima soittamisen motivaatioluokitus kuvaa osallistujien motivaatiokenttää. Projekti on kestoltaan normaaleja kouluprojekteja pidempi. Oletukseni on että haastattelujen pohjalta nousee esiin ryhmän toimintaan, kehityskaareen ja dynamiikkaan liittyviä asioita.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen aineisto on kerätty haastattelemalla kuutta Lammin lukion musikaaliprojektiin osallistunutta oppilasta. Tietojen keruumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastateltavista kolme oli poikia, jotka erottelen toisistaan tunnuksilla P1, P2 ja P3. Samoin tyttöjä oli kolme: T1, T2 ja T3. Haastattelut on tehty kahtena päivänä keväällä 2003 projektin ollessa loppuillaan. Haastatteluja tehtäessä projekti oli pääosin jo päättynyt. Esityksperiodista 22.-30.4 oli tuolloin kulunut noin kaksi viikkoa. Haastattelut tehtiin musiikkiluokan takahuoneessa normaalin koulupäivän aikana minidisc-nauhurilla. Pisin haastatteluista kesti 43 minuuttia ja lyhin 26. Kysymykset olivat kaikille samat ja niitä oli yhtä paljon. Haastattelujen pituuserot johtuvat lähinnä haastateltavien erilaisista vastaustyylistä ja vastausten pituudesta.

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jossa haastattelijä esittää tiettyyn aihealueeseen liittyviä kysymyksiä ennalta laaditun listan pohjalta. Kysymysten sanamuotoa

tai järjestystä ei olo etukäteen tarkasti määritelty eikä vastaajalla ole mitään valmiita vastausvaihtoehtoja. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Haastattelumenetelmä pohjautuu Mertonin, Fiske ja Kendallin (1956) esittelemään kohdennetun haastattelun menetelmään. Tämän haastattelutyypin ominaispiirteitä ovat:

1. Tiedetään, että haastateltavat ovat kokeneet tietyn tilanteen.
2. Tutkija on alustavasti selvittänyt tutkittavan ilmiön oletettavasti tärkeitä osia, rakenteita, prosesseja ja kokonaisuutta. Tämän analyysin perusteella hän on päätenyt tiettyihin oletuksiin tilanteen määäävien piirteiden seurauksista siinä mukana olleille.
3. Tutkija laatii analyysinsä perusteella haastattelurungon.
4. Haastattelu suunnataan tutkittavien henkilöiden subjektiivisiin kokemuksiin tilanteista, jotka tutkija on ennalta analysoinut. (Merton, Fiske & Kendall 1956, 3-4, Hirsjärvi & Hurme 2001, 47 mukaan.)

Hirsjärven ja Hurmeen luoma teemahaastattelumenetelmä eroaa esikuvastaan siten, että se ei edellytä tiettyä kokeellisesti aikaansaatuä yhteistä kokemusta, vaan lähtee oletuksesta, että kaikkia yksilön kokemuksia voidaan tutkia tällä menetelmällä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48).

Tutkittavat kuusi henkilöt on valittu sattumanvaraisesti 22 vuoden 2003 musikaaliprojektiin osallistuneesta oppilaasta. Tärkeimpiä valintakriteerejä näiden kuuden haastateltavan valinnassa olivat: Erityyppiset tehtävät projektissa, riittävä kyky analysoida omaa osallistumistaan projektiin ja se että he olivat paikalla ja vapaina haastatteluja tehdessäni. Lisäksi halusin haastatella yhtä monta poikaa ja tyttöä, jotta voisin tarkastella tuloksia myös sukupuolen mukaan eriteltyinä. Haastatteluja tehdessäni vakuutuin siitä, että kuuden haastateltavan otos antaa riittävän saturaation tutkimusongelmien luotettavaa kartoittamista varten (Hirsjärvi & Hurme 2001, 58-60).

5.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksessa aineistona käytetyt haastattelut on tehty noin kaksi viikkoa projektin kliimaksivaiheen, eli esitysten jälkeen. Projekti ei kuitenkaan vielä ollut kokonaan loppunut vaan yksittäisiä projektiin liittyviä tehtäviä oli vielä kesken sekä projektin lopullisesti päättävä musikaaliretki tekemättä. Uskon kuitenkin, että haastateltavat olivat jo kokeneet

musikaaliprojektin merkityksellisimmät tapahtumat ja että ne olivat sopivan tuoreessa muistissa haastatteluja tehtäessä.

Haastattelujen äänenlaatu oli hyvä ja litterointi tehtäessä haastateltujen puhe oli helposti kuultavissa ja selkeää. Taustalla kuuluu musiikkiluokan normaalia toimintaa, lähinnä musiikkikappaleiden harjoittelua, mikä ei häiritse haastattelujen kulkua. Sopiva taustamelu toisaalta estää haastattelun kuulumisen muihin tiloihin ja mielestäni lisää haastateltujen avoimuutta ja rohkeutta tuoda esiin kriittisiä mielipiteitä.

Tämän tutkimuksen aineisto on harkinnanvarainen eikä kokonaisuutta ole tarkoituksenmukaista arvoida tilastollisen yleistettävyyden kriteerein. Yksittäisten vastaajien mielipiteet ja näkemykset tulevat selkeästi esiin. Projektiin liittyviin omiin kokemuksiini pohjautuen haastattelut kuitenkin kuvaavat varsin kattavasti projektin vaiheita, oppilaiden toimintaa ja näkemyksiä siitä. Toisaalta tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla projektiin liittyviä ilmiöitä yleisesti. Tähän tehtävään käyttämäni aineisto soveltuu hyvin.

Oma asemani tutkimuksen tekijänä ja toisaalta myös aktiivisena projektiin osallistujana saattaa värittää tutkimuksen tuloksia mahdollisimman objektiivisesta raportoinnista huolimatta.. Monet haastatteluissa esiinnousevat asiat ja ilmiöt ovat ennalta arvattavia ja vahvistuvat ennako-odotuksiani, jotka perustuvat omiin havaintoihini ja kokemuksiini tämän ja aikaisempien vastaavien projektin jäsenenä.

5.4 Haastattelukysymykset

Haastatteluni pohjana käytin listaa, johon olin kerännyt aiheeseen liittyviä kiinnostavia aihealueita. Teemahaastattelun luonteen mukaisesti kysymysten sanamuotoa en määritellyt etukäteen. Aiheet voi jakaa karkeasti viiteen ryhmään, joista ensimmäisessä ryhmässä selvytin haastateltujen taustatietoja. Esitin kysymyksiä perhetaustasta, harrastuksista ja musiikinopiskelusta. Toisen ryhmän kysymyksillä kartoitin syitä siihen, miksi oppilaat lähtivät mukaan musikaaliprojektiin ja mitä tehtäviä ja mielenkiinnon kohteita heillä projektissa oli.

Kolmas kysymysryhmä koostui projektia arvioivista ja vertailevista kysymyksistä. Vertailua piti suorittaa esimerkiksi omaan musiikkimakuun ja aikaisempaan musiikinopetukseen. Neljännessä kategoriassa kysymykset käsittelivät ryhmän toimintaa. Aihealueita olivat vuorovaikutus ja muut ryhmäilmiöön liittyvät asiat. Viidennessä ryhmässä pyrin kartoittamaan oppilaiden omia kokemuksia projektissa toimimisesta. Aiheita olivat esimerkiksi omien tavoitteiden toteutuminen, elämyksellisyys ja motivaatio.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Taustatietoja

Kaikki haastatellut opiskelivat haastatteluja tehtäessä lukion toisella vuosikurssilla. He olivat valinneet *musiikin ilmaisumuodot ja musiikkiteatteri* kurssipaketin ja osallistuneet projektiin, jolla ko. kurssit suoritettiin. Iältään he olivat 17–18 vuotiaita. T1:lla ja P2:lla ei ole ollut sisarusia aikaisemmissa musikaaliproduktioissa. Muilla haastatelluilla on ollut yksi tai useampi sisarus mukana jossakin aikaisempien vuosien produktiossa. Sisarukset ovat kertoneet omia kokemuksiaan ja vaikuttaneet sitä kautta yleensä positiivisesti haastateltujen etukäteiskuvaan projektista.

Musiikilla ja sen harrastamisella on kaikille haastatelluille tärkeä merkitys. Koulun ulkopuolella kolme haastatelluista on käynyt soittotunneilla ja yksi on opiskellut myös musiikin teoriaa. Koulun musiikinopetus on siis keskeisessä asemassa luomassa pohjaa projektin musiikin luomisessa ja esittämisessä. Muut harrastukset ovat liikunnallisia. Lenkkeilyn lisäksi lajeina ovat jalkapallo, sähly ja tanssiminen. T1 on opiskellut pianonsoittoa koko peruskoulun ajan ja lisäksi hän on käynyt musiikkiopistossa teoria ja säveltäpailukursseilla. Tällä hetkellä hän harrastaa musiikkia laulaen, soittaen ja kuunnellen. Musiikki on hänelle tärkein harrastus. T2 on ollut mukana koulun bändikerhossa, mutta ei ole opiskellut muuten musiikkia. Hän soittaa välillä kitaraa ja laulaa. Muita harrastuksia hänellä on jalkapallo, sekä pelaajana että valmentajana, sählykerhon vetäminen ja lisäksi hän on ollut leireillä isosena. T3 on laulanut pienestä asti ja käynyt haitaritunneilla viisi vuotta ja edelleen soittelee jonkin verran. Tanssiharrastus on tullut hyvin läheiseksi. Lisäksi hän mainitsee harrastuksina kuorot ja satunnaisen lenkkeilyn.

P1 ja P2 soittavat ja laulavat bändissä, jossa he myösideoivat ja tekevät omia kappaleita. P1 on opiskellut musiikkia lähinnä kotona ja jonkin verran kansalaisopistossa. Muita harrastuksia hänellä on tietotekniikka, joka sekiniivoutuu yhteen musiikkiharrastuksen kanssa siten, että hän käyttää musiikkiohjelmia ja tekee musiikkia tietokoneella. P1 on bändin basisti ja taustalaulaja. P2 soittaa bändissä rumpuja ja muuten myös kitaraa. Hän ei ole opiskellut musiikkia muuten kuin koulussa ja satunnaisesti etsinyt tietoja oppikirjoista vaikkapa kitaran skaaloista. Hän ei mainitse muita harrastuksia. P3 soittaa rumpuja, kitaraa ja pianoa. Hänellä ei ole opiskellut koulun lisäksi soittoa paitsi että isovelji on opettanut vähän rumpujensoittoa. Muuten P3 kertoo harrastavansa monenlaista liikuntaa, sählyä, juoksua ja muuta kuntoilua.

Viisi haastateltua sanoo kuuntelevansa kaikenlaista musiikkia, mutta tarkemmin tiedusteltaessa määrittelee musiikkimakuaan tarkemmin. Tytöt ja P3 kuuntelevat lähinnä suomenkielistä pop- ja rockmusiikkia, T3 mainitsee lisäksi iskelmämusiikin.

T1: No kotimaisesta ehkä eniten. Sellasesta kevyestä jostain. Oikeestaan kyllä mä kaikkea kuuntelen. Että ei silleen, ehkä klassista vähän enemmän vieroksun, koska sitä joutu sillon pienenä kauheesti soittamaan ja sai siitä jotenkin tarpeekseen. Ehkä se.. emmä tiedä, vähän liian rauhallista.. mutta kyl muuten oon aika kaikkiruokanen.

T3: Mä kuuntelen itse asiassa aika kaikenlaista musiikkia. Mut tota ihan sanotaan ihan lähtien iskelmistä tonne öö rokkiin ja poppiin tosin en kyllä en kuuntele mitään sellasta hirveitä hardrockia. Siis jotain Metallicaa mä en pysty sietään ollenkaan. Et se ei o. Semmosta no kaikista varmaan just jotain pop-tyyppistä.

P1 kuuntelee nummetalia ja P2 elektronista musiikkia kuten klubimusa ja trance. Neljä haastateltavaa nimeää myös artisteja joita kuuntelee. Kuunneltavia artisteja ovat Aki Sirkesalo, Egotrippi, Don Huonot, Jonna Tervonmaa, Laura Voutilainen, Linkin Park, Maija Vilkkumaa, Oesis, Paparoch, Pentti Hietanen, Ultra Bra ja Yö. T1 rajaa kuuntelemastaan musiikista pois klassisen musiikin ja T3 raskaan rock musiikin.

Projektiin osallistuneet oppilaat sävelsivät ja sanoittivat käytännössä kaiken musikaalissa esitetyn musiikin. Kappaleet olivat tyyliltään varsin perinteistä länsimaista populaarimusiikkia. Näytelmän itämaista teemaa korostivat vain kohtauksien välillä olleet pienet välisoitot. Musikaalin kappaleet olivat kaikkien haastateltavan mielestä hyviä, mutta parannettavaa toki olisi ollut. T3 ja P3 olisivat halunneet tyyliltään monipuolisempia kappaleita.

P3: No se oli ehkä tota.. se jäi vähän harmittaan kanssa että siis. Mä olisin ehkä vähän erilaisia biisejä halunnu tähän musikaaliin. Oli kaikki vähän jotenkin samantyyppisiä tai jotenkin. Ehkä siinä oli omaakin vikaa, kun kumminkin sävelsi niitä. Mutta yrittää ainakin tehdä erilaisia biisejä. En ollu oikeen tyytyväinen noitten muitten tekemiin, vaikka. Se jäi vähän harmittaan.

P1 ei olisi kuunnellut musikaalin kappaleita muussa yhteydessä, sillä vain omatekemä kappale vastasi edes jonkin verran omaa musiikkimakua. T1 ja T2 pitivät kappaleista ja heidän oma musiikkimaku vastasi hyvin musikaalin kappaleiden tyyliä.

T2: Joo ne oli ihan onnistuneita ja sillee että.. tietenkin pari oli sillee että ei ihan sellasta tavallista, mutta muuten niiku.. aina ku siellä [naurahdus] näytösten välissä ku oltiin taustalla ni aina kauheet tanssit ku kaikki tykkäs ni sitte..

P2 piti kappaleista aluksi, mutta projektin edetessä kappaleet kuuluivat eivätkä enää jaksaneet innostaa.

6.2 Oppilaiden ennako-odotukset

Päätös musikaaliprojektiin osallistumisesta oli haastatelluille helppo. Kolme haastatelluista käyttää termiä ”itsestään selvyys” ja kaksi muuta ”selvä juttu”. Syy haluan osallistua projektiin juontaa juurensa nuorempana nähtyihin musikaaliesityksiin ja niiden pohjalta muodostuneeseen haluan päästä itse aikanaan tekemään vastaavanlaista esitystä. Myös projektiin aikaisemmin osallistuneiden sisarusten positiiviset kommentit vaikuttivat osaltaan päätökseen.

T2: No siks että ainakin pienestä asti oon aina halunnut niinku musikaaliin. Mä oon varmaan kuusvuotiaasta niinku nähny ekan ja siit joka vuos. Sitten niinku se on ollu ihan pienenä haave ja sitten just kun tykkää musiikista ni ...se ... [Sormien napsaus] se vaan on ollu aina sellanen selvä juttu että.

T3: Se oli aika itsestäänselvyys sillai että tota no täälläpäin kun on asun unin on aina käyny kattomassa noita musikaaleja ja sitten vaan ajatellu, että tonne mä haluan. Ja kyl sitten no ehkä sisaruksillakin on ollu jotain merkitystä tai et ne on ollu mukana, ni sit niiltä on voinu kysyä ja sit no muutenkin tykkään ilmaista itseäni, tää on hyvä mahdollisuus yhdistää näyttelemine ja musiikki.

T1 mainitsi mahdollisuuden osallistua projektin yhdeksi syyksi jäädä kotikunnan lukioon eikä pyrkiä muualle esimerkiksi johonkin musiikkilukioon. P2 kertoi, että yhdeksännellä luokalla järjestetty konsertti oli ollut hauska kokemus ja hän odotti vastaavanlaisia kokemuksia myös lukion musikaaliprojektista.

P2: No mummielestä se oli silleen aika itsestäänselvyys että kun oli ysiluokan siihen konserttiin osallistunut ni sitten niinkun että se oli semmonen hauska tapahtuma että siit vois sitten jatkaa et musikaali olis vähän niiku samanlaista Vaikka eihän se nyt ollu, mutta siis kuitenkin se on niiku saa soittaa ja esiintyä se on ni hienoo.

Kaksi haastatelluista kertoi halunneensa kehittää musiikillista ja näytelmällistä itseilmaisuaan ja he olivat etukäteen olettaneet, että projekti tarjoaa siihen erinomaisen mahdollisuuden.

Haastatelluilla oppilailta oli etukäteen hyvin erilaisia toiveita omista tehtävistään projektissa. T1 halusi mieluiten laulaa. T2:ta kiinnosti projektin kokonaisuus, siinä toimiminen ja kehityskulku alusta valmiiksi esitykseksi. Myös yleisön reaktiot olivat kiinnostavia ja kiehtovia.

T2: No.. no ainakin siis kokonaisuus sille että näki sen tavalla alusta asti, sitte ... emmä tiä.. se kiinnosti ainankii miten yleisö reagoi siihen että.. sitt se myös vaikutti aika paljon että se oli hauska jäädä kattomaan niissä hauskoissa kohtauksissa silleen siäl ilmeitä.. aina jos oli vaan sopival paikal mutta.. mut silleen sitte se tekeminen ja kokonaisuus niikö että.

T3:a kiinnosti käsikirjoituksen tekeminen ja prosessi jonka tuloksena käsikirjoitus muokkautui valmiiksi näytelmäksi.

T3: Mm tota varmaan tän koko käsikirjoittamisen tekeminen että, siis sillai et siit sai sellasen mielenkiintosen mitä on mukava näytellä ja se oli sillai aika jotenkin aatteli et saaks kokoon koskaan yhtään mitään [naurahdus] kokonaisuutta, mikä ei leviä käsiin. Se oli varmaan semmonen.

P1 oli kiinnostunut näyttelemisestä sekä roolin työstämisestä. P2 halusi soittaa mukana bändissä. Tosin melko suuri rooli näytelmässäkään ei ollut vastenmielinen. P3 oli kiinnostunut biisien teosta ja musikaalin asettamista kriteereistä biiseille.

P3: No, mitähän siinä olis ollu. Se oli kyllä se biisien teko oli periaatteessa se oli niinkun se kiinnostavin. Et se oli kumminkin tehny biisejä aikaisemminkin, mut tämmöseen musikaaliin se oli jotenkin erilaista. Tottunut et musikaalikappaleet on jotenkin niinkun ei oo semmosia ihan peruskappaleita että. Tai tullu semmonen joku näkemys. Tai en tie mikä se on et. Se oli jotenkin.

6.3 Oppilaan oman toiminnan tarkastelua

Haastatelluista kaikki pääsivät tekemään asioita, jotka he kokivat mielenkiintoisiksi ja joita he ennakolta halusivat tehdä. Nämä tehtävät eivät kuitenkaan aina olleet niin merkittävässä asemassa haastateltujen tehtäväkentässä, kuin he etukäteen olivat kuvitelleet. Omien intressien lisäksi kaikille riitti paljon muita projektiin liittyviä tehtäviä. Haastateltavien vastauksissa on havaittavissa painottumista projektin lopputuloksena syntyneen musiikkiesityksen tarkasteluun enemmän kuin koko projektin aikaisen toiminnan. Oppilaiden toiveet siitä, mitä he halusivat projektissa tehdä, toteutuivat hyvin. Lisäksi jokainen haastatelluista sai myös tehtäviä, joita etukäteen ei ollut odottanut.

T1 oli projektissa oppilaspuheenjohtajana, jonka tehtäviin kuului toimia johtoryhmän puheenjohtajana, yhteyshenkilönä musiikinopettajan ja muun ryhmän välillä sekä huolehtia siitä että ryhmän jäsenet tekivät sovitut tehtävänsä sovitussa aikataulussa. Lisäksi hän lauloi, soitti koskettimia ja näytteli. T2 vuorotteli kertojan roolissa näytelmässä ja lauloi taustalaulajana muutamassa kappaleessa. Projektin eri vaiheissa hän teki monenlaisia pieniä eteen tulleita asioita. T3 toimi koreografiavastaavana ja teki tanssikoreografiat kaikkiin musikaalin tansseihin. Hän osallistui myös laulujen sanoitusten laatimiseen, näytteli, lauloi ja tanssi. P1 osallistui kappaleiden säveltämiseen ja sovittamiseen, näytteli rosvoa ja soitti bassoa bändissä. P2 oli projektin roudausvastaava, joka huolehti kamojen roudauksen ja kuljetusten järjestämisestä. Bändissä hän soitti rumpuja ja näytteli lihavaa sulttaania. P3:n päätehtävä oli kappaleiden säveltäminen ja sanoittaminen. Hän oli mukana tekemässä kolmea kappaletta ja näytelmässä tarvittuja välimusiikkeja. Esityksissä hän vuorotteli kertojan roolissa ja soitti bändissä pääasiassa rumpuja, mutta myös bassoa, kitaraa ja koskettimia.

Omien tavoitteiden ja saavutusten vertailu antaa positiivisen kuvan sekä projektista että yksittäisten oppilaiden onnistumisesta omissa tavoitteissaan. T1 luetteli tavoitteikseen koko projektin onnistumisen, onnistumisen omissa tehtävissä, että osaa esiintyä ja laulaa sekä sen, että saa omia biisejä mukaan näytelmään. T1 toimi projektissa oppilaspuheenjohtajana, jolla oli merkittävä ja vastuullinen tehtävä projektin työskentelyn organisoinnissa. Hän myös saavutti asettamansa tavoitteet. T2 tavoitteena oli että oma rooli menee kunnialla läpi.

T2: No ainakin viety se rooli sillee kunnolla läpi että ettei ... ni ..et.. et se onnistuis et , ei jää sit harmittaaan et ois voinu tehdä ton ja ton paremmin että.

Hän toivoi myös että koko musikaali onnistuu hyvin ja että siitä pidetään.

T2: ...mm .. No ainakin no siis se on tavallaan toive just että se onnistuis että et siit ei tu sellai että kun pienenä aina että olik tää nyt hyvä vai huono musikaali että sitte ihmiset aattelee että joo tää oli hyvä musikaali että.

T2 saavutti asettamansa tavoitteet kohtuullisesti. Parantamisen varaa olisi ollut. Oma suoritus olisi parantunut, jos hän olisi saanut kannustusta ja ohjausta enemmän kuin nyt.

T2: No sellasta keskietä että oishan siihen vähän voinu laittaa väriä siihen käärmeeseen sillee jotain jotain mutta ei se sit sillee emmätiä et oonks mä niin hyvä näyttelijä et ni ei viittiny kokeilla sillee et

T2: No varmaan sillee että sit just ois .. sillee sanottu et vois tehdä tälle ja tälle ja sit just et toihan alkaa menee hyvin kyl sekin tuo aina varmuutta. Mut ei sillee ei oikeen kukaan ikinä sanonu mitään että ei sitä sillee tiedä että .. että olik se sitte hyvä vai huono vai pitäiskö parantaa vai tehä jotain ihan erilaila.

T3:n tavoitteena oli tehdä parhaansa ja vaikuttaa omalla panoksella siihen, että lopputuloksesta tulee mahdollisimman hyvä.

T3: No ei mul oikeestaan sillai varsinaisia tavoitteita. No ehkä se että yritää ja tekee parhaansa ja.. ja tota tekee tosta koko jutust niin hyvän, tai omalta osaltaan mitä siihen nyt pystyy vaikuttaan ni, niin hyvän kun mahdollista... Että tota.. Ei oikeestaan muita tavoitteita sillai.

Hänen omat ennakko-odotukset projektin lopputuloksesta ylittyivät selkeästi. Koulun tarjoamat taloudelliset resurssit ovat vähäiset ja muuten puitteet pienet, joten lopputulos oli siihen nähden erinomainen.

T3: Niin joo. Mun mielestä kyl mun omat ainakin ylitty. Ehkä mä pistin ne liian mataliks [naurahdus] mutta tota, mut sillai että. Ja just nimenomaan tän koulun resurssien varassa, et kun ei kuitenkaa, rahaa on erittäin vähän loppujen lopuks käytettävissä ja.. ja ja .. niin pois päin ni. Et puitteet on kuitenkin aika pienet. Ni siihen verrattuna niin ainakin se oli tosi hyvä kaikin puolin.

P1 ei ollut asettanut tiukkoja tavoitteita sille, mitä projektissa tekisi, vaan kuvasi lähtökohtaansa varsin avoimeksi. Etukäteen hän ajatteli soittavansa ja näyttelvänsä jonkin pienen roolin. Hän odotti projektin onnistuvan ja lopputuloksena olevan hyvän esityksen. P1 saavutti asettamansa tavoitteet ja projektille asetetut odotukset hänen mielestään täyttyivät. P2:n tavoitteena oli kehittyä soittajana ja roolivalinnan varmistuttua kehittää omaa ilmaisua ja äänenkäyttöä. Soittamisen osalta kehitystä ei tapahtunut niin paljon kuin hän toivoi, sillä musikaalin kappaleet eivät olleet hänelle kovin vaativia ja esityksissä tarvittu taso oli helppo saavuttaa.

P2: No mulla oli niinku lähinnä kehittyä soittamisessa, mutta siinä ei välttämättä tullu semmosta niin laajamittasta kehitystä että kun se oli ne tietyt biisit mitä siin vedettiin niin se sitten vähän jäi tietenkin semmoseen rajattuun alueeseen se kehitys että kun se meni sinne tappiin niin ei se sit siit enää oikeestaan noussu, että kun ei niitä biisijä oikeen viittiny niinku muuttaa kesken kaiken [naurahdus] et ne ois voinu niinku voinu kehittyä lisää vaan. Ja olihan se tietenkin yks tavote että kun mä nyt sitten sain tietää että musta nyt tulee toi sultaani, että niinku että no sehän on ihan hyvä juttu et kehittyä sitte ainakin niinku vähän puhujanakin ehkä .. äänenkäyttöä, uskaltaa käyttää ääntä enemmän.

Näyttelemisessä, joka oli hänelle aivan uutta, hän saavutti tavoitteensa.

P2: No, kyllä omasta mielestäni että niinku toi näyttely, siinä on kehittyä niinku paljon että oikeestaan ikinä ennen oo ees mitään näytelly ni varmasti kehityin niinkun sen osalta .. en tiedä todella paljon, mutta jonkun verran ainakin.

P3 tavoitteena oli osallistua ja kokea millaista projektissa työskentely on ja toisaalta päästä kokeilemaan omien kykyjen kantavuutta kappaleiden tekijänä, soittajana ja näyttelijänä. Häntä kiinnosti myös se, miten hän onnistuu välittämään sanottavansa yleisölle. Oma näytelmärooli kertojana ei häntä miellyttänyt.

P3: ...Oli vaan niinkun että, tai niinkun uutta juttua että pääsee niinkun kokeen kaikennäköstä että. Mitähän siinä ois ollu. Ehkä ois sillai tavoitteena että ois sillai mahdollisimman hyvin jotenkin saanu itteensä siihen sitten niinkun yleisölle tuotua jotenkin että. Ettei vaan ois jääny sinne jonnekin takalalle et ois saanu itteensä tuotua esiin kumminkin. Ehkä se vähän epäonnistukin jotenkin et tossa roolijutussa että ehkä se ei osunu ihan mulle toi rooli. Ehkä se oli vähän semmonen.

P3 sai projektista varmistusta omille kyvyilleen biisien tekijänä, soittajana ja näyttelijänä. Myös kontakti yleisön kanssa onnistui.

P3: No kyllä mä saavutin mielestäni että.. mm.. että ehkä niinku sille yleisölle että. Niinku tietää että osaa niinku tehdä näitä kaikkia juttuja et soittaa ja näytellä ja tehdä näitä biisejä. Ni se oli ehkä semmonen. Mikä oli ihana saavutus.

Kysymys siitä, mitä tekisi toisin, jos lähtisi uudelleen mukaan musikaaliprojektiin, selvittää haastateltujen käsitystä heidän omasta panoksestaan projektin hyväksi. Vaikka kaikki haastatellut olivat tyytyväisiä saavutuksiinsa, pystyivät he nimeämään joitakin asioita, joita he tekisivät toisin, jos lähtisivät uudelleen mukaan projektiin. Kukaan ei kieltäytynyt kokonaan ajattelemasta projektiin uudelleen osallistumista. Osa muutoksista koskee yleisiä havaintoja projektissa toimimista ja osa taas henkilökohtaisempia valintoja, kuten roolijakoa.

T1 ja T3 pyrkisivät aikataulujen tiukempaan noudattamiseen, sillä erilaisten viivytysten seurauksena monet esityksen osa-alueet valmistuivat aivan viime hetkellä. Viivytykset tekivät viimeistelyvaiheesta hyvin raskaan. T1 vaatisi puheenjohtajana tiukempaa kuria, että kaikki tehtävät tulisi tehtyä ajallaan. Tämä helpottaisi työskentelyä huomattavasti. Vuorosanojen ja laulun sanojen opetteluun hän aloittaisi aikaisemmin kuin nyt. T3 oli samaa mieltä aikataulujen pitävyyden tärkeydestä. Tekemiseen pitäisi tarttua heti alusta lähtien aktiivisesti eikä jättää asioita roikkumaan myöhemmin tehtäväksi.

T3: No deadlineit vois pitää vähän paremmin [naurahdus]. Tota tahto vähän tulla sellai, sellai tunne et kaikki kaatuu niskaan sitten että Ehkä sellasta aktiivisuutta heti alusta asti enemmän että oikeesti että ei jätä roikkuu, siis pelkästään noiden tanssien tekeminen niin tahto jäädä vähän roikkumaan ja niiden harjoittaminen tahto jäädä vähän roikkuun ja vähän kasaantua kaikki viimeselle viikolle.

T2 tekisi asioita rohkeammin ja suuremmalla itsevarmuudella.

T2: V: mm..no Ainakin alussa oli sillee että ei välttämättä halua hirveesti osia että ..ett kumminkin jotain mokailee aina mut, sitten kun oli harjotellu niin paljon nii huomaa että ne todellakin oppi että ei olis haitannu vaikka ois ollu enemmänkin osia mutta .. ja.. emmä tiä

P1 oli varsin tyytyväinen omaan panokseensa, mutta ottaisi hieman suuremman roolin näytelmässä. Myös P2 oli jokseenkin tyytyväinen omaan panokseensa. Hän voisi kuitenkin

keskittyä enemmän roolihahmon luomiseen ja rohkeampaan eläytymiseen sekä äänenkäyttöön harjoitteluun.

P2: ...ehkä mä olisin voinu treenata enemmän sitä puhumista, kun se meni vähän kirkumiseksi jossain vaiheessa... että sitä ois voinu enemmän treenata ja tietenkin ja muutenkin sitä eläytymistä siihen.

P3 haluaisi näyttellä vähemmän ja keskittyä musiikin tekemiseen ja soittamiseen.

P3: ...Jos mä saisin niin mä jättäisin ehkä ton näyttelemisen ehkä siis niinkun melkein kokonaan pois tai ihan pienelle. Että kumminkin ehkä, kumminkin osaa paremmin ton musiikin ja soittamisen, niin ehkä siihen sitten panostas enemmän. Ja sais sitten ehkä paremman kuulosen musikaalin tai. Ja niihin biiseihin että niitä olis ehkä tehty vähän niinku rauhallisemmassa ajan tai niinku sillai ettei ois semmosta kiirettä ollu koko aika.

Jokainen haastatelluista pääsi tekemään asioita, joista he pitivät ja jotka he kokivat sopivan haastaviksi itselleen.

P2: Joo oli että kyllä ihan tän esityksen osalta niinkun oli ihan tälleen niinkun sopiva tää haastetaso, pysty suorittamaan kuitenkin, mut ettei menny ihan suorilta heittämällä nää näyttelyt ja soittamiset että vähän pitää treenata että. Ei sekään oo hyvä jos ne voi heittää tost vaan suorilta sit se on vähän liian helppo. Ja sitten taas tää roudaus puoli että ainahan sen ois voinu vähän paremmin hoitaa, mutta toimihan se nyt sitten noinkin.

Liian vaikeita tehtäviä ei ollut kellaan, pieniä ja helppoja tehtäviä taas riitti runsaasti jokaiselle. T1:lle laulaminen ja näytteleminen olivat aluksi sopivan haastavaa. Tilanne kuitenkin muuttui ensimmäisten esitysten jälkeen, kun pahin jännitys laukesi ja esiintyminen alkoi tuntua todella helpolta ja luonnolliselta. Soittotehtävät olivat turhan helppoja hänelle. T1 piti vaikeimpana sitä, ettei voinut seurata esitystä ja nauttia sen hyvästä tunnelmasta, vaan oli huolehdittava, että hän itse ja muut olivat lavalla ajallaan. Toinen vaikea tehtävä oli oppilaspuheenjohtajan tehtävä. Vaativaa siinä oli olla riittävän vaativa, mutta kuitenkin säilyttää välit kaikkien kanssa. T2 teki paljon erilaisia pieniä juttuja, jotka olivat helppoja ja yksinkertaisia. Näytteleminen oli hänestä haastavaa. T3:lle tanssikoreografioiden teko ja opettaminen muille tanssijoille oli haasteellista ja mukavaa. Hänen mielestään helpointa oli laulaminen ja laulujen esittäminen. T3:n mielestä vaikeinta oli kohtausten kokonaisuuden hahmottaminen ja vuorovaikutus kohtauksessa mukana olevien muiden näyttelijöiden kanssa. Pojille helpointa projektissa oli soittaminen, sillä kappaleet eivät olleet kovin vaativia. Vaikeinta taasen poikien mielestä oli näytteleminen ja oman roolihahmon rakentaminen.

P1: ... No... Soittaminen. Ei ne ollu niin vaikeita biisejä. Että se oli helppo.

P1: Sitten taas ehkä... no ... kyllä se näytteleminen tietysti et siin joutu sillai panostaan pikkusen. Sen roolin hakeminen siitä oli se. siis se omaksuminen siinä oli se vaikee osa.

P3 piti omaa rooliaan helppona, koska se oli pieni ja vuorosanoja oli vähän. P3 oli tyytyväinen tekemäänsä, mutta hän ja P1 olisivat olleet valmiita useamman musiikkikappaleen tekemiseen.

Uusissa, vieraissa asioissa onnistuminen lisäsi uskoa omiin kykyihin. Kukaan haastatelluista ei kokenut luottamuksen omiin taitoihin vähentyneen projektin vaikutuksesta.

T2: No alussa en mutta sitte sitte sit ku huomas et osaa ne vuorosanat ja muuta ni sitte vähän voi kok tai kokeilin eritavoil niit juttuja tuoda ilmi ja sit kun oli studioyleisö ni ne ne ainekin tykkäs, paitsi et puhe oli epäselvää mutta siis sillee ideallisesti ni sitte kyl sekin toi vähän varmuutta siihen sitte... .. Ja sitte esityksis kun yleisö just naurahteli ni kyl seki sekin toi varmuutta lisää.

Ennestään tutut asiat, kuten bändisoitto, ei herättänyt epäilyjä omien kyvyjen riittävydestä. Sen uskottiin onnistuvan ilman ongelmia.

P3: No kyllä mä siis periaattees tiedän mitä mä nyt osaan. Niinkun siis sillai että kumminkin luotti koko ajan että että vaikka oli rummuissa niin ettei tuu mitään niinku virheitä. Että biisit menee, sillai niinku kulkee ettei se ainakan ittestä niinkun ei. Että jos jos tulee joku virhe niin se ittestä melkein johdu että. Et Sillai luotti ainakin itteensä koko ajan kaikessa tekemisessä.

Näyttelemine oli haastatelluille uusi kokemus ja sillä saralla he kokivat omien taitojensa kehittyneen eniten.

T3: Joo, ehdottomasti. Siis varsinkin näyttelijätaitoja ja ja kyl ehkä tanssitaitejakin. Kyl siinä sillai. Kuitenkin niin aktiivisesti harjoteltiin että tavallaan ehkä joku kehitty luultavasti kehitty johonkin suuntaan, sillai että.

Haastatelluista pienimmän näyttämöroolin tekivät T2 ja P3, jotka vuorottelivat kertojan roolissa. Roolin pienuudesta johtuen he eivät omasta mielestään juurikaan kehittyneet näyttelijöinä.

T2: mm..no emmä tiä mut ku se oli aikalailla sillee puhetta et ei hirveesti tarvinnu eläytyä.. ni emmä sillee tiä et ois se kyl varmaan joskus kiva kokeilla jotain toista pientä juttua ..niiku että miten se sit onnistuis.

Kaikki haastatellut kuitenkin kokivat, että näyttelemine antoi heille jokaiselle mahdollisuuden kokeilla omia rajoja. Koska näyttämöilmaisuus oli heille ennestään vierasta, oman roolin valmistaminen vaati paljon työtä ja rohkeutta laajentaa omaa ilmaisukykyä.

P3: No joo. Kyllä se näyttelemine oli sellanen et siinä oli niinkun joutu koville tai siis sillai että niinkun ittensä joutu laittaaan kyllä mukaan tai ihan siis täysillä siihen juttuun että. Ehkä siin tuli sillai että joutu ihan niinku täysillä tekeen juttua että. Koska siin ois ehkä huomannu sitten koska muut näyttelijät oli hyviä, niin joutui itekin sillai niinku parantamaan sitä omaa juttuaan että. Vaikkei siitä ehkä niin tykännytään siitä näyttelemisestä, niin oli vähän ehkä pakkokin koko ajn niinku keskittyä siihen tekemiseen.

Haastateltujen oppilaiden tehtävät projektissa olivat sopusoinnussa heidän omien kykyjensä ja ympäristön odotusten kanssa. Niinpä kaikki haastateltavat kokivat onnistuneensa omissa tehtävissään. Parannettavaa olisi ollut, mutta jokainen olivat tyytyväisiä omaan panokseensa.

T3: No tota, kyl mä mielestäni ihan hyvin onnistuin, että ainakin ihan positiivista palautetta tuli sillai että, että että uskoin että ihan hyvin meni kaikin puolin... Tietenkin aina nyt voi panostaa lisää ei se siitä kiinni oo että tosiaan niinkö siis esimerkiksi tohon näyttelymiseenkin ois voinu vielä enemmänkin ehkä panostaa, mutta.. mutta mutta ihan kohtuullisesti kyllä.

P1 oli tyytyväinen säveltämäänsä kappaleeseen ja sen saamaan positiiviseen palautteeseen. Bändissä mukana olleet pojat ja T1 eivät pitäneet soittamista kovin haasteellisena. Näyttelemisen sen sijaan oli vaativampaa, mutta toisaalta myös palkitsevaa.

Haastatellut tytöt pitivät esiintymisestä. T1:lle esiintyminen oli mahtava kokemus ja hän ei etukäteen ollut kuvitellut, että se voisi tuntua niin hyvältä. T2 jännitti aina aluksi, mutta sen jälkeen esiintyminen oli kivaa. T3:a jännitys häiritsi ensi-iltaesityksessä, mutta muut esitykset olivat vapautuneita ja rentoja ja niistä pystyi todella nauttimaan. P1:lle esiintyminen oli suhteellisen luontevaa ja hänellä oli tunne siitä, että hän hallitsee tilanteen ollessaan lavalla esiintymässä. P2 jännitti esiintymistä etukäteen, mutta huomasi, että teatterivalojen kirkkauden vuoksi hän ei nähnyt kuin pari ensimmäistä yleisöriiviä. Kun hän ei nähnyt katsojia, niin ei näyttelemisenkään häntä enää jännittänyt. P3 jännitti näyttelemistä, mutta ei soittamista. Tämä johtui siitä, että hän oli tottunut keikoilla soittamaan yleisölle, mutta näyttelemisen oli vieraampaa ja olo oli epävarmempi kuin soittaessa.

Merkittäviä oppimiskokemuksia projektissa haastateltujen mielestä olivat pitkäjännitteisyyden ja työnteon merkityksen korostuminen tavoitteeseen pyrittäessä sekä tiimityöskentelyn oppiminen.

T3:.. No tota.. tota.. No varmaan just sellasta tiimityöskentelyä [naurahdus] ja jaja.. Ehkä senkin että kuinka tärkeä harjoittelu kaikin puolin yleensä on siis.. Että se tuo niin paljon varmuutta, jos osaa vuorosanat hyvin kuin et jas osaa ne huonosti ni, sä pystyt keskittymään paljon enemmän siihen näyttelemiseen. Sellasia kaikennäköisiä pikku juttui just.

T3: n mielestä koko projekti antoi mahdollisuuden testata omia kykyjä ja jaksamista.

T3: Joo, siis tota.. kyllä joo jossain mielessä et toi ..tai ..no siis siinä yleensäkin että kuinka niikä jaksaa panostaa tällaseen juttuun ihan tosissaan, että kuinka täysillä jaksaa olla mukana niissä sunnuntaiharkoissa ja koulun jälkeen pitkät päivät ja kaikki muu ylimääräinen mikä tähän kuulu ni tavallaan sellasta kestävyyttä ehkä jossain mielessä mittas kyllä.

Suurin elämys haastatelluille oli esiintyminen yleisölle. Erityisen hienoa oli kun yleisö reagoi esitykseen nauramalla tai taputtamalla musiikin tahdissa.

P1: ...No.. ei ei nyt siis sillai. Tietysti olihan se elämys taas tää näyttelemine siinä kun ensimmäistä kertaa menee aika ison yleisön eteen ja sitten saa sellasen vuorovaikutussuhteen sinne öö.. niihin ihmisiin siellä. Että nyt kun mä teen tätä niin sitten tällanen ihminen sitten saattaa nauraa sille ja.. ja.. tää saattaa itkettää ja.. Et se oli aika semmonen hassu fiilinki nimenomaan silloin toisen illan illan iltaesityksen aikaan.

P2: No juu, olihan se aikamoinen fiilis, että kun siinä niinku soitettiin jotain biisiä, ja sitte porukka rupee taputtamaan siin kesken kaiken, sillee niinku, onhan tietty jaha et se menee tosi hyvin et hieno homma.

T1:n mielestä projekti kokonaisuutena oli elämys. P3:lle elämys oli kun vähän ennen esityksiä kaikki palaset loksahdivat kohdalleen ja esitys alkoi kunnolla toimia.

P3: ... Kyllä se oli ehkä sillai että saatiin niinkun et se saatiin se homma toimimaan niinkun loppupäivinä ennen sitä esitystä. Et se sillai niinkun tuntu et se toimii. Se oli kyllä ehkä semmonen että. Se oli kyllä tosi hieno jutta sillai. Et se oli valmis esitettäväks. Oli tuntunu talvella ettei siitä nyt oikein tu sitten mitään. Se oli aika kiva.

Työskentelymotivaatio kasvoi projektin edetessä ja lähestyvät esitykset toimivat kannustimena. Valmis esitys ja siitä odotettavissa oleva positiivinen palaute antoivat uutta puhtia työskentelyyn. Monelle haastatelluista soittaminen ja laulaminen oli tärkeä harrastus. Projektissa musiikin osuus oli suuri, mikä osaltaan lisäsi tekemisen mielekkyyttä.

T1: Kyl se ajo eteenpäin se, et kohta saa koht saa esittää tän yleisölle, mitä on näin pitkän aikaa tehny jo. Kyllä se ajo ihan itekseen iteenpäin.

T3: ...No ehkä se vaan että on oikeesti niin kiinnostunu musiikista ja tavallaan yrittää ajatella sitä että tää saattaa joskus ehkä valmistuakin tää juttu ja just se että tavallaan lopussa saa sen kaiken palautteen siitä että tota siis sillai. Justiin ehkä ne kaikki tunteet että se on tosi hienoo justiin ku on saanu justiin sen projektin vedettyä loppuun ja sit saat kiitosta joka suunnalta. Sekä yleisöltä...

Kuitenkin opettajan ja muun ryhmän motivointia ja patistelua tarvittiin vauhdittamaan työskentelyä.

P1: ...No jotkut jutut mut ne oli ihan pieniä jotain justinsa että vähän joutu hoputtaa kaveria että tees nyt sinäkin vähän siinä tai tai hei come on tehdään nyt vähäsen edes tätä että. Mutta en mä hirveesti. Jonkun kaks kertaa koko aikana sanonu...

Kokemuksena projektiin osallistuminen oli haastatelluille merkittävä ja ainutlaatuinen. Se jää varmasti mieleen yhtenä lukioajan tärkeimmistä kokemuksista.

T1: No, olihan se tosi iso juttu. Että isompi kuin mikään muu näistä lukion jutuista. Ja varmasti jää isoimpana lukiosta mieleenkin sitten jälkeensä.

Projektin lopputulos tyydytti kaikkia ja he olivat ylpeitä tekemänsä työn hedelmistä. Usealle musikaaliin osallistuminen merkitsi pitkäaikaisen haaveen toteutumista.

T2: Mm. No ainakin tulee just uutta kokemusta että en mä oo pienenä jossain näytelmäkerhossa mutta ei missään musikaalissa ollu että... kyllähän se on hienoo että just huomas siellä Pälkäneellä että ku ne vaan et miten sinne Lammin lukioon pääsee ku ei niillä o mitään mahdollisuutta musikaaliin tai että. Se on ihan hienoo että näin pieni paikka ja mahdollisuus siihen... ..Mm... mm .. no ainakin se lapsuuden haave on suoritettu ja must oli ainakin jännä että just tää musikaali onnistu että sit saa ite olla semmottes onnistuneess mukana ja .. ei jää harmittaan niinku että...

Musikaaliprojektiin osallistumisesta saa yhteensä kolme kurssia, mutta kurssien määrä ei vastaa todellista työmäärää. Kuitenkaan P1 ei pitänyt sitä merkittävänä epäkohtana, vaan projektista saatava kokonaishyöty oli suurempi kuin kurssien määrän ja siihen käytetyn ajan erotus.

P1: ...ee em no.. Se se on tietysti että tästähän me saadaan neljä [?] kurssia yhteensä, et se on joku juttu, mutta en mä sitten ..mä ajattelen sitä silleen ehkä että tässä on kuitenkin tullu projektikokemusta ja .. ja tässä on myöskin ehkä just oppinu pari uutta asiaa. Että ehkä mä sitä arvostan enemmän. En mä missään nimessä lähteny alun perinkään tähän kurssien metsästyksen takia että, koska täs tää niinkö täs joutuu maksamaan enemmän mitä saa periaattees kurssien määränä.

Projektin pitkä kesto ja laajuus avasivat ryhmätyöskentelyyn ja projektin tekemiseen uusia näkökulmia ja opettivat ryhmätyötaitoja.

T1: No ryhmätyöskentelyä tietysti. Vähän eri tavalla kuin ennen. Ei ollu enää mitään esitelmäntekoa, vaan tällai pitkä juttu et piti pysyä samassa ryhmässä ja se oli silleen tavallaan uutta. Ja no sitä esiintymistä oppi.[naurahdus]

P2: Jaa, .. oisko ainakin järjestämään asioita sillee niiku että ne toimii .. että ..juu.. että pystyy pitämään kiinni aikatauluistakin kiinni kun siihen on pakko ollu totuttautua.

Projektia pidettiin myös arvokkaana kokemuksena, jos tulevaisuudessa suuntautuu vaikkapa musiikkialalle.

T3: No siis kylhän se kokemuksena on tosi suuri sillai että et jos vaikka aattelee että joskus vaikka lähtis vaikka jollekin tyyliin musiikin alalle että jos pääsis vaikka johonkin uudestaan näytteleen, niin kokemusta tääkin on siis sillai että et kylhän se, et kyl se sillai oli ihan suuri kaikin puolin. ...Just siis se tuo niin paljon mukanaan kokemuksia ja just tota oppii kaikkee uutta ja ja ja just se kehittääkin varmaan just musikaalisesti ehkä jollain tavalla ja kaikki nää justiin tää porukassa toimiminen ja muu ni, on kyllä tosi tärkeitä asioita.

Projekti lisäsi haastateltujen luottamusta omiin taitoihin ja rohkeutta ilmaista itseään. Ryhmän toimintaan vaikuttaminen vaatii omien mielipiteiden selkeää esilletuontia.

T1: No sai luottamusta siih niihin omiin taitoihinsa ehkä enemmän. Ja että uskaltaa esiintyä niin ja uskaltaa yleensäkin olla esillä niin sellasta tää toi kyllä lisää.

P3: No.. ehkä siinä että tuo oman itensä esille ehkä paremmin. Koska tossa ryhmässä koko ajan joutu ja jos halus jotain omia juttuja, niin ehkä siinä. Ehkä siinä ehkä on nyt parempi jotenkin. Et saa ne omat niinkun mieltymykset niinkun läpitte taas niinku tuotua esille. Se on ehkä semmonen.

Näyttelemisessä ja laulamissa korostui se, että mekaanisen suorittamisen sijasta tärkeää on tunnelman ja tunteiden ilmaisu. Esimerkiksi laulettaessa pitää ajatella, mitä laulaa, kenelle ja miten laulu liittyy kokonaisuuteen. Kaikki tämä pitää myös pystyä välittämään yleisölle.

T3: ...No siis varmaan ihan positiivisella tavalla, tai siis no tietenkkin kaikki kokemus on aina aina hyvästä ja. No ehkä just tossa, no laulamissa varmaan kehittikin jollain tavalla että.. tavallaan. öö. Mä oon nyt muutenkin käynny sillai esiintymässä, tai laulamassa. Mutta siis tossa tulee mukaan se tunnetila, mikä siihen tulee liittyy, tai se et kenelle sitä laulaa, tai mistä sitä laulua laulaa, et kun se liittyy kuitenkin siihen koko näytelmään ni nin nin . Sellai ehkä varmaan kehitty. Tavallaan niiden sanojen ja sen tunnetilan välittäminen yleisöllekin, niin se oli ehkä semmonen.

P2: Jaa en tiedä vaikuttiko soittaja oikeastaan mitenkään, mut esiintyjänä varmasti. Toi sitä itsevarmuutta mitä jo puhuttiinkin ja tällasta näin että on niinku oikeastaan tosi paljon toi lisää varmuutta niinku kaikkeen tekemiseen oikeastaan toi musikaali että. Siin niinku ittestä kuitenkin se niinku näyttely lähti, näytteli niit rooleja siinä.

6.4 Vuorovaikutus projektiryhmässä

Projektiin osallistuneet oppilaat olivat ainakin jollakin tasolla ennestään tuttuja. Jotkut olivat olleet samalla luokalla jo ala-asteelta asti, toiset taas lukiossakin aina eri ryhmissä. Oppilasmäärä koulussa on kuitenkin niin pieni, että kaikki ainakin tietävät toisensa. Projektin aikana vieraamat henkilöt tulivat tutummiksi ja yhteistyö jollakin osa-alueella auttoi tutustumaan lisää. Vuorovaikutus syveni ja kommunikointi helpottui projektin edetessä, kun esitykset alkoivat lähestyä ja ryhmän jäsenet alkoivat paremmin tutustua toisiinsa. Samalla sitoutuminen projektiin vahvistui.

T1: No aluks tosi kehnosti että kukaan ei oikeastaan suoraan sanonu jos oli jotain palautetta annettavana ni sitä sitten tultiin niinku muille valittamaan ja tälleen. Että se oli aika vaikee oppia et sitten loppupeleissä uskals sanoo että voisitko tehdä ton toisin että toi nyt ei oikein oo hyvä juttu ja. Ett se oli aika hankala oppia meidän ryhmällä.

Omasta mielestään tytöt tutustuivat uusiin ihmisiin ja saivat uusia ystäviä poikia enemmän. T1:n mielestä alussa palautteen antaminen ja omien ideoiden esilletuonti oli hankalampaa ja vaati rohkeutta. Eri tehtävien kesken tapahtui myös vastuunjako. Selkeästi oman ryhmänsä muodostivat bändin soittajat ja erityisesti siinä soittavat pojat. Kommunikointi bändin ja muiden esiintyjien kanssa ei toiminut erityisen hyvin. T1:n mielestä tytöt ja pojat muodostivat omat ryhmänsä, joiden välillä oli myös kommunikointivaikeuksia.

T1: Osittain joo. Ja ehkä se että meillä oli bändissä tyttöinä lähinnä vaan minä ja sitten bändi oli niinkö se oma porukansa joka sitten kommentoi välillä laulajia ja laulajat taas kommentoi omassa pukuhuoneessaan eli tytöt ni sitten bändiä, että että vitsi kun ne tekee noin ja se ehkä silleen ehkä sitten jakaantu.

P1 kuvaili projektin alkupuolen yhteistoimintaa ilmavaksi ja ilmapiiriä väsyneeksi. T2:n mielestä mukana oli muutama henkilö, jotka reagoivat stressiin ja väsymykseen negatiivisesti ja heikentivät huonon päivän sattuessa koko ryhmän henkeä. Esitysten aikana henki oli erinomainen ja myös aikaisempi ryhmittyminen purkautui.

T3: ...Mitä enemmän niinkö lähenty nää esitykset niin ryhmähenki vaan nois koko ajan että. niis esityksiksi oli hirvee psyykkaaminen keskenään että niinkö eikä se ollu pelkäästä niin että tytöt olis kannustanu tyttöjä ja pojat poikia vaan et siis justiin tää tytöt ja pojatkin keskenään pysty sillai niinkö kannustamaan toisiaan, jos joku oli sillee et mä en muista näitä sanoja, ni et joo kyl aina joku auttaa siellä, kyllä ne muistat ja hyvin se menee ja sillai että. Ja kyllä sitä varmaan aikasemminkin oli, mut siis siellä sen niinkö huomaa vasta kun oikeesti tavallaan tarvi ehkä sellasta tukee kaikki ni, siel se ainakin toimi hyvin.

Haastateltavien mielestä ryhmän suhde projektia vetävään opettajaan toimi varsin hyvin. P1:n aikaisemmin projektiin osallistuneiden sisarusten muokkaamat ennako-odotukset olivat selvästi negatiivisemmat kuin toteutuneet. Opettajalta saatua palautetta pidettiin asiallisena ja rakentava ja patistelua tarvittavana motivoituneena. T1:n mielestä ryhmä olisi voinut antaa myös takaisin päin suurempaa palautetta. Projektin muun henkilökunnan kanssa kommunikointi ei ollut kovin runsasta, mutta reilua ja avointa molempiin suuntiin. Tarvittaessa asioista saattoi keskustella ja pohtia yhdessä ratkaisuja ongelmiin. Tekniikkatiimi, Jani Vilkmän, A-J Kemppainen ja Heikki Hannula osallistuivat projektiin aktiivisesti vasta sunnuntaiharjoitusten alettua kevättalvella.

P3: Mm.. Se oli ehkä vähän vaikeaa siin alussa jotenkin miettiä. Mutta ihan hyvin tuli siis juttuun kaikkien kanssa ettei ainakaan mulla mitään ongelmaa ollu. Ja hyvin siis niinkun.. niinkun sillai sopi siihen ryhmään ettei ne ollu mitenkään erikseen, ne oli siinä. Jos oli jotain sanottavaa, ne sano heti että. Tai sillai, et se oli must ihan hyvä, hyvin toimi.

Haastateltavien mielestä musikaalinryhmän sisällä oli turvallista toimia ja omien ideoiden ja ajatusten esilletuonti oli turvallista. Kaikki eivät olleet tyytyväisiä kaikkiin ratkaisuihin, mutta koska parempia ideoita ei keksitty, tyydyttiin siihen mitä oli. Uusien ideoiden perustelu oli kuitenkin tärkeää ja tarpeellista ennen kuin ne hyväksyttiin.

P1: No niin se osaltaan liittyy sitten tähän että meillä, kun meillä oli pikkusen laiska toi porukka, sitten myöskään ehkö oltiin sitä mieltä että jotkut ideat ei oikein toiminu, mutta sitten taas ei ollu myöskään mitään parempaa ehdotettavaa, niin ei sillon vaivauduttu sanomaan siitä. Että et se kuulostaa sillon vaan nalkuttamiselta, tai ainakin näin ajateltiin.

Turvallisuus ja ryhmän tuki kasvoi projektin loppua kohti mentäessä. Yhteinen kokemus esimerkiksi siitä, että näyttelemineen on vierasta ja vaikeaa, vapautti ja rohkaisi parempaan suoritukseen. Ryhmän muilta jäseniltä sai tukea ja kannustusta, jos oli epävarma.

T1: No kyllä mun mielestä. Että aina jos vaan sen uskalti sanoa ääneen että ei tästä nyt tu mitään tai nyt jännittää niin kyllä aina ihan sitten unohdettiin kaikki nää mitä mitä muuta kää oli ollu ja valittamista ni. Kyllä kaikki oli aina tukemassa. Ehkä se johtu sitten siitäkin että kaikkia osaltaan jännitti ni sitten helpotti huomata että muutkin jännittää, ja sitten anto silleen tukensa.

Tytöt kokivat kappaleisiin ja bändin toimintaan vaikuttamisen vaikeaksi. Kun taas lavasteet ja näytelmän sovittaminen oli enemmän heidän käsissään. P3 arvioi että tytöt ja pojat miettii samoja asioita eri tavalla ja että siitä syntyi kitkaa ryhmän sisällä. Käsikirjoitusta tehtäessä kaikki pääsivät vaikuttamaan ja tuomaan esille omia ideoita. P2 koki vaikutusmahdollisuudet hyväksi, jos vain halusi vaikuttaa.

Projektilla ei ollut merkittäviä vaikutuksia osallistujien muihin sosiaalisiin suhteisiin. Haastateltujen ystäviä oli mukana projektissa, mikä helpotti kanssakäymistä. Projekti vaati jäseniltään paljon aikaa, mikä vähensi mahdollisuuksia muuhun toimintaan. Esitysviikko oli poikkeus, sillä silloin ei juuri ollut muuta elämää kuin musikaali. P1 kertoi että vaikka projektin ulkopuolella oli samojen henkilöiden kanssa tekemisissä, projektista keskustelemista vapaa-aikana jopa vältettiin.

P1: Juu ei, ei se se oli se. Se oli se musikaaliprojekti. Sillon musikaalin aikana tehtiin musikaalihommat ja sitten vapaa-aikana puhuttiin taas jostain muusta mieluusti ei musikaalista. Et jätettiin se sinne.

6.5 Projektin eri osa-alueiden arviointia

Seuraavana teemana haastatteluissa halusin selvittää osallistujien mielipiteitä projektista ja sen eri osa-alueista. Haastateltavat vertailevat musikaalia ja omia kokemuksiaan projektin osallistujina eri näkökulmista. Projektin lopputulos yllätti positiivisesti kaikki haastatellut laadukkuudellaan. Parasta projektissa oli esiintyminen. Kaikki kokivat erityisen hyvänä vuorovaikutuksen esiintyjien ja yleisön välillä sekä yleisöltä saadun positiivisen palautteen. Onnistuneen esityksen jälkeen olo oli todella hyvä. Tuntui hyvältä nauttia tehdyn työn hedelmistä.

P1: No se että se se homma toimi ja ja siinä oli hyvä hyvä mieli sen jälkeen kun esitys oli ohi. Ja se että kuuli että ihmiset nauro ja tykkäs siitä.. ja että herätti ehkä jonkinlaisen ajatuksenkin se se lämmitti

kyllä aika paljon mieltä et et se ei menny ku kuuroille korville siinä se musikaali... Että lähinnä se palaute.

Projektin hyvinä puolina T1 ja P1 molemmat pitivät ryhmähenkeä ja tunnetta siitä että ollaan yhdessä ryhmänä vastuussa toisista ryhmän jäsenistä ja projektin toteuttamisesta. P1 oli yllätynyt projektin yksinkertaisuudesta. Vaikka erilaisia ja eritasoisia tehtäviä ja asioita oli hoidettavana paljon, ne eivät olleet liian haasteellisia tai vaikeita.

P1: No, ... oo se se kun se on tää se on projekti niin siinä tulee muodostuu se tietty ryhmä ryhmähenki ...tai semmonen yhteenkuuluvuus että kaikki puhaltaa samaan hiileen, että homma toimii ni. Se oli aika, aika semmonen. Sen huomasi siellä tosiaan kun esitykset rupes oleen lähellä ni porukka rupes vähä enemmän huolehtiin toisistaan et, toisten asioista ja silleen...

T2 mielestä hienoa oli yleisöltä saatu hyvä palaute ja projektin lopputuloksen onnistuminen erinomaisesti. T3:n mielestä hyvää oli se, että me itse ryhmänä kirjoitimme hyvän juonen, sävelsimme paljon hyviä kappaleita ja että lopputulos oli todella onnistunut.

T3: Tässä oli paljonkin hyvää.. Tota.. Siis yleensä se että tavallaan tällaset amatöörit sai aikaseks mun mielestä noinkin hyvän musikaalin, siis no tottakai teillä oli tekniikan puolella ammattitaitoa, mut siis just toi et sai tehtyä sellasen järkevän juonen ja saatiin tehtyä ite kaikki kappaleet, se oli tosi hieno juttu mun mielestä. Se oli oma tuotos alusta asti.

P2 piti hyvänä sitä, että musikaalin esitysvaihe oli niin palkitseva että se korvasi projektin aikaisemmin vaatimat uhraukset.

P2: Mun mielestä niinku kaikkein parasta oli se kun päästiin esittään, niin silloin oikeestaan unosti ne unohti kaiken sen muun että kuinka oli joskus sunnuntaiaamuna ottanu päähän että kun ei nillään jaksain kaheksalta sinne ni vai yhdeksältä se nu oli ni, ni sit se oli niinku se paras että niinku että ei silloin ollu enää mitään väliä mitä on tapah tehny sen ennen sitä et se oli paras kohta kun pääs esittää sitä yleisölle.

P3 piti hyvänä kokemusta näin suuren projektin mukana olemisesta. Usean henkilön näyttelijän suoritukset olivat todella hienoja ja etukäteen odottamattomia.

P3: No, mikähän ois ylittäny.. Ehkä se oli se että saatiin ehkä näin hyväkin musikaali periaatteessa. Että se aluks tuntu että tää nyt on että tällä porukalla että eihän tästä tu nyt yhtään mitään. Jotenkin semmonen jäi jotenkin se yllätti että täst tuli näinkin hyvä ja noin hyviä näyttelijöitä Tost löyty ryhmästä, se ainakin yllätti mua että, tosi hyviä näyttelijöitä.

Projekti vaatii osallistujilta paljon aikaa myös normaalin kouluajan ulkopuolella. Lähes jokainen haastatelluista koki esityksen harjoituskauden projektin huonoimmaksi vaiheeksi ja myös rankimmaksi vaiheeksi. Harjoitukset olivat fyysisesti rankkoja roudattavan kaluston suuren määrän ja harjoitusten ajankohdan vuoksi. Puolivalmista teosta työstäessä usko hyvään lopputulokseen oli koetuksella. Toki muu koulunkäyntikin asetti rajoja ja vaatimuksia ajankäytön suunnittelulle. Tiivis yhteistoiminta ja yhdessä olo alkoi projektin loppupuolella

vaatia veronsa väsymyksenä ja tiuskimisena. Ryhmän sisälle muodostui pienempiä ryhmiä, esimerkiksi bändin soittajat olivat varsin kriittisiä siitä, kuka soittaa ja mitä. Myös jakoa tyttöjen ja poikien kesken oli havaittavissa. Hyvin usein organisaatioissa esiintyvää vastuun pallottelua ja katkoja tiedon kulussa oli myös tässä projektissa.

T1:n ja P1:n mielestä raskain vaihe projektissa oli esitysviikko. Molemmat haastateltavat pitivät sitä selvästi rankimpana vaiheena projektissa.¹ Syitä viikon raskauteen olivat jännitys, joka vaikutti toisella haastateltavalla nukkumiseen sekä harjoitusten, valmistelun ja esitysten vaatima runsas aika.

P1: No, ...kyl se oli.. kyl se oli noi esitykset. Kolme ensimmäistä päivää. Ne oli aika kauheita. Sillai että kolmas päivä oli se... ensi-iltapäivä se oli ihan kamala. Mut...

T2 koki projektin vaatiman runsaan ajallisen panostuksen sekä positiivisena että negatiivisena asiana. Hänen mielestään helpointa oli projektin esitysviikko, jolloin saattoi keskittyä pelkästään musikaalin tekemiseen ja esittämiseen ja vaikeinta maaliskuussa rankan koulujakson ja sunnuntaiharjoitusten ajan, kun aika ei millään tahtonut riittää. T3:n mielestä raskain vaihe oli pari viikkoa ennen esityksiä, kun harjoituksia oli paljon, mutta silti tuntui että tämä ei etene eikä valmistu ollenkaan. P2 piti raskaimpana vaiheena sunnuntaiaamun roudausta ja toisaalta projektin alkupuolta tiukkojen määräaikojen ja tehtävien valmistumisvaatimusten takia.

P2: Se oli varmastikin nämä roudaukset. Että.. se niinkun että sä heräät aamulla sillee viikonloppuu viettämästä niitä roudaamaan aamulla ni.. se oli varmasti se mikä oli aika ja laittaa kamat kiinni, kyl se näyttely sitten menee... ja se muutenkin siinä ja sitten koko projektista niinku alkupäästä kun piti kaikki tehdä .. oli tosi semmonen tiukka aikataulu että kaikki pitää olla valmiina tiettyihin päiviin asti, niin sitten se sitten loi stressiä aika paljon.

P3 koki raskaimmaksi tilanteen vuodenvaihteen jälkeen, kun kukaan ei osannut vuorosanoja ja mikään muukaan ei esityksessä oikein vielä toiminut.

P3: No ehkä se oli siinä vuodenvaihteen jälkeen, kun niinkun oli pakko vaan viedä sitä eteenpäin tätä juttua. Että kukaan ei oikeen osannu vuorosanoja ja sitten kumminkin piti osata kaikkee ja biisit piti kulkee ja. Siin oli ehkä semmosta. Tuntu vähän et onko tää ihan tarpeellista.

Haastatellut mainitsevat ajankäyttöön liittyvien ongelmien lisäksi lukuisan joukon muita projektityöskentelyn tehokkuutta heikentänyttä epäkohtaa. T1:n mielestä muita huonoja

---

¹ Musikaalin esitykset olivat huhtikuussa heti pääsiäisen jälkeisellä viikolla. Maanantai ja tiistai olivat harjoituspäiviä, keskiviikkona ja torstaina päivällä oli koululaisesitykset, kaksi kumpanakin päivänä. Varsinainen ensi-ilta oli torstaina illalla ja muut yleisesitykset perjantai- ja lauantai-iltoina.

puolia olivat tiiviiseen ryhmätyöskentelyyn väsyminen ja harjoitusvaiheen jatkuva roudaaminen.

T1: Öö no se et se vei niin paljon vapaa-aikaa. Ja siten et siin sitten toisaalta ryhmähengessä oli se pimee puoli että kun oltiin niin paljon yhdessä varsinkin silloin esitysten aikana niin sitten oli kaikilla pinna kireellä ja. Ehkä nyt haluais jo kesälomalle että ei jaks enää katella noita samoja naamoja.

T2 mukaan muutamat projektiin osallistuneet reagoivat ensimmäisten esitysten tuomaan jännitykseen siten, että alkoivat tiuskia toisille ja aiheuttaa huonoa henkeä.

T2: Tota.. ihan alussa tai siis niinkö näytösten alussa silloin torstaina ja perjantaina ni vielä joitain jännitti ja sit ne reagoi siihen sillee et ne tiuski toisile ni sitten meinas tulla vähän huonoo henkee mutta ..kyllä se siitä sitten että.. ne vaan oli nää näytösten alut aina sellasia välillä että.

T3:n mielestä vastuuta ja tehtäviä välillä palloteltiin henkilöltä toiselle. Tieto ei aina liikkunut niin hyvin kuin olisi pitänyt ja joskus asiat jäivät kuulopuheiden varaan. P1 piti huonoimpana sitä, kun yleisö ei eläytynyt esitykseen. Erityisesti yläasteen koululaisnäytöksen yleisö oli ollut hänen mielestään tylsä. Huonoa oli myös kulunut ja kliseinen juoni. P2 koki huonoimmaksi sen vaiheen projektissa kun esityksen harjoitusvaiheessa alkoi tuntua että esitys on huono eikä se valmistu koskaan.

P2: Siis jossain vaiheessa tuli semmanen taantumushetki siinä koko musikaalis niinku että tuntu että et tää on ihan surkee että ei tässä niinku, eihän tässä o oileestaan edes mitää läppää mikä tiputtas yleisön ihan täysin, vaikka siinä sitten kyllä oli loppujen lopuks. Mut niitä ei oikeen ite osannu enää nähdä siinä kun monta kertaa vedetty ni ei se enää jaks hymyilyttääkää se kohta oikeestaan ja .. se oli vähän sellanen aika et tuntu et tää on koko projekti ihan jostain.

P3:n mielestä huonointa oli saamattomuus ja laiskottelu projektin eri vaiheissa. Lisäksi hän koki että ryhmä oli jakaantunut jollakin tasolla kahteen eri leiriin ja se vähensi ryhmän käytettävissä olevia resursseja.

Kysymys siitä, mikä projektissa oli vaikeinta, sai jokaisen vastaajan pohtimaan vastausta varsin pitkään. Yleisesti vaikeimmaksi vaiheeksi koettiin näyttämöharjoitusten aloittaminen ja oman roolihenkilön rakentaminen. P3:n mielestä vaikein vaihe oli saada esitykseen hyvän teknisen suorittamisen lisäksi yleisölle heijastuva hyvä henki ja viimeistely. T1:n mielestä mitään erityisen vaikeaa ei projektissa ollut.

T3: ..Tota.. mm.. Ne oli varmaan niitä harkkoja kuin aloitettiin niitä näyttelystä harjoittelemaan, kun se oli kuitenkin niin paljon uus juttu, niin et pääs sisälle siihen rooliin, niin se oli aika vaikeeta. Tavallaan että tota. No ensin se oli tietenkin pelkästään paperista puhumista, mutta se että pääsi siihen rooliin sisään ja sit oli oikeesti näyttelystä eikä vaan vuorosanojen puhumista. Mun mielestä se oli kaikista vaikeinta.

Haastateltavien mielestä projektia oli vaikea verrata aikaisempaan musiikinopetukseen, sillä tehtävät olivat paljon monipuolisempia ja monen muunkin alan kuin musiikin taitoja tarvittiin. Tarvittaessa opettaja neuvoi mitä soitetaan ja miten, mutta perustaitoja ei tarvinnut enää harjoitella. Ohjaus oli henkilökohtaisempaa kuin aiemmin. Päähuomio oli selvästi näyttelemisessä ja muissa teatteri-ilmaisuun liittyvissä asioissa. Monilukuiset roudaukset ja esitystekniikan pystytykset tutustuttivat ryhmän äänen ja valon tekniseen puoleen.

T3: Siis on tää nyt huomattavasti paljon laajempi. Täs tuli semmosta..mm.. öö ehkä enemmän semmosta.. tota tota.. siis kun kaikki joutu näyttelemään niin ehkä sellasta tiimityöskentelyä enemmän. Musiikintunnit on vähän sillai että soitetaan yhdessä, mutta nyt piti tehdä paljon muutakin yhdessä niinkö sillai että sai tästä niinkö toimivan. Kaikkien oli puhallettava tavallaan yhteen hiileen ja sit tietenkkin sai niinkön noit jostain valotekniikasta pääs vähän enemmän. Ja sit mä ainakin niinkö roudauspuolella oppi tietään vähän jotain, et osaa ees piikkasen enemmän tehdä jotain siis ihan tämmöst johtojen yhdistelyä, tyyliin.. semmost.. laajeni varmaan käsitykset sillai aika paljonkin.

Tekeminen oli nyt paljon todellisempaa, koska sillä oli selkeä tavoite. Nyt tehtiin asioita ryhmässä ja tosissaan. Joitakin yhtäläisyyksiä aikaisempaan kuitenkin löytyi. Tuttua oli kappaleiden harjoittelu ja opettajan tapa opettaa oli samanlainen kuin muulloinkin. Työskentely musiikkiluokassa koettiin tutuksi ja saliharjoitukset taas erilaisiksi.

P2: No samaa oli ehkä just toi niinku että mitä soitettiin että miten se soittaminen tapahtuu eli treenaus, et samalla lailla noit biisejä treenattiin tohon kun ihan mitä tahansa muuta tämmöstä pienempää mitä nyttekin treenataan. Varmaan että monta kertaa läpitte ja ..

P3: No ehkä opetustyyli tietysti, kun Teppo on opettanu että. Ehkä se oli periaatteessa sama että siis samalla linjalla mentiin kokoajan että. Siihen oli periaatteessa tottunu sitten et. Se oli periaatteessa samaa.

Haastatellut pitivät projektia onnistuneena ja positiivisena kokemuksena. Kaikki olivat tyytyväisiä siihen, että olivat lähteneet mukaan. Projektin laajuus yllätti. Aikaisemmat havainnot projektista perustuivat lähinnä vain lopputuloksen, eli valmiin esityksen katselemiseen. Nyt sisältäpäin koettuna työmäärä ja huomioitavien asioiden lukumäärä osoittautui paljon laajemmaksi. Projekti vaatii myös pitkäjännitteisyyttä ja sitoutumiskykyä aivan uudella tasolla jo pitkän ajallisen kestonsa takia. Projekti on pitkä ja rasittava kokonaisuus, mutta lopun esityspankki on palkitseva ja korvaa monin verroin valmisteluun käytetyn työn ja ajan.

P2: .. Loistava projektihan se oli ei siitä mihinkään pääse. Kaikki jotka haluaa valita ni kannattaa valita ettei, vaikka onkin kuullu ehkä joltain että että on just jotain tuskaa herätä silloin sunnuntaina kaheksalta mutta kyl se on loppupelissä sitten niinku tulee takasin moninkerroin se se fiilis mitä siitä sitten saa irti.

T3:n mielestä esityksiä olisi voinut olla enemmänkin, sillä esityksen kasaamisessa oli nähty suuri vaiva ja samalla vaivalla sitä olisi voinut esittää eri paikoissa vielä lisää. Projekti lisää

lukion houkuttavuutta merkittävästi ja on lukioajan parasta antia. Haastatellut suosittelivat projektiin osallistumista myös tuleville sukupolville.

T3: No mun mielestä tää on kaikin puolin tosi hyvä projekti ja jaja se mun mielestä hieno juttu että tavallaan just että Teppo ja te ketä teit nyt on siinä tekniikan puolella ollu mukana ni jaksatte tavallaa vetää tätä vuodesta toiseen sillai että. Koska tää kuitenkin vie niin hirveesti vapaa-aikaa ja kaikkee niin tota.. Mun mielestä tällaseen pieneen lukioon niin tosi suuri plussa. että ..ei näit kuitenkaan ihan joka koulussa, tai nyt ehkä on alkanu enemmän tuleen noihin lukioihin, mutta, siis mitä tos on lehdestä lukenu, mutta. Kuitenkin aika harvinaisuuskin.

6.6 Musikaaliprojekti motivaatioteorian koekenttänä

Yksi tutkimukseni tarkoitus on testata Kososen (1996) laatimaa soittamisen motivaatioluokitusta. Miten soittamiseen liittyvä motiivikenttä kuvaa laajemman taiteellisen ja luovan projektin osallistujan motiiveja ja motivaation rakentumista. Soittaminen on vahvasti mukana yhtenä projektin osa-alueena. Lisäksi tarkastelun kohteena on näyttämöilmaisu ja projektiin liittyvät muut tehtävät siinä määrin kuin niitä haastattelujen pohjalta nousee esiin. Raportoinnissa käytän samoja pääotsikoita kuin luvussa kolme, jossa esittelen ko. motivaatioluokituksen.

6.6.1 Soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit

Kaikki haastatellut kertoivat harrastavansa musiikkia ja pitävänsä soittamisesta ja laulamisesta. Harrastuksen tavoitteellisuus vaihteli, ollen kuitenkin enemmän harrastelua kuin vakavaa ja tavoitteellista opiskelua. Mukana oli myös samassa bändissä soittavia henkilöitä. Voidaan olettaa että soittamiseen liittyy positiivisia ennako-odotuksia ja motiiveja. Näyttelemisestä kellään haastatelluista ei ollut juurikaan kokemusta. Niinpä voidaan olettaa että kokemuksiin perustuvia motiiveja ei juurikaan näyttelemisen osalta ole, vaan motiivit perustuvat ennako-odotuksiin.

P3: Toi näyttelemine oli kyllä aika uus juttu kokonaan että. Etten oo tommost niinkun ikinä missään teatterissa tai kesäteatterissa tai tämmösessä ollu. Se oli semmonen että niinkun joutu ihan tosissaan näytteleen. Se oli ihan uutta. Musiikkipuolella ei oikeestaan ollu et se oli sitä vaan, melkein siinä ei mitään uusia juttuja tullu.

Haastatellut kokivat esityksperiodin, erityisesti yleisöesitykset, elämyksellisinä ja palkitsevina. Alkujännityksen jälkeen esiintyminen oli helppoa. Tunne esitystilanteen hallinnasta yhdessä positiivisen yleisökontaktin kanssa oli uusi ja palkitseva kokemus. Eräiden haastateltujen kuvaukset esiintymistilanteesta lähentyvät flow-ilmiötä.

T3:.. No tota.. Joo no kyl tavallaan oli ne, siis kyl ne esiintymiset oli omanlaisensa elämykset sillai että.. että että.. Tavallaan siis just ne, se jännä tunne että kaikki niinkö. Tai siis sillo mitä siel nyt oli parhaimmillaan joku kolmesataa henkee tai en mä yhtään tiedä mitä siel oli. Mut kuitenkin niin tota tavallaan et se koko sali seuraa sua kun sä teet sitä omaa roolijuttuas ja ja et sä saat ne nauraan tai jotain, tai nauttimaan siitä esityksestä, ni on se omanlaisensa kokemus mitä ei tosiaan voi kokee mitenkään muulla tavalla.

Projektin osallistujat tekivät itse sekä käsikirjoituksen että esityksessä tarvittavan musiikin. Itse tehty materiaali heijastaa tekijöiden kulttuurista taustaa ja mieltymyksiä. Kaikilla oli mahdollisuus ideoida ja rakentaa käsikirjoitusta, jos vain halusi.

P2: Esimerkiks juoneenhan sai vaikuttaa aluks aika paljonkin, mutta mä olin parissa juonen suunnittelukertaa mukana, ja sitte mä mietin että täh noh ei se oikeestaan o mulle niin hirveen tärkeä juttu, miten se juoni menee että, .. että kun en osannu tuoda mitään hirveen omasta mielestä loistavia ideoita esiin, niin päätin sitte lopettaa käymästä siellä ja annoin muitten tehdä sitten juonen. Ja saihan näihin kaikkiin biiseihinkin ni niinku ihan heittää oman mielipiteen että jonkun kohdan vois soittaa näin tai näin, jos jas vaan oli heittää niinku joku ehdotus.

Musiikkikappaleiden säveltämiseen ja sanoittamiseen osallistui lähes puolet ryhmän jäsenistä. Itse tehty materiaali virittää positiivisia motiiveja ja kannustaa pyrkimään kohti hyvää lopputulosta. Haastatelluista viisi piti musikaalin kappaleita hyvinä.

T2: Joo ne oli ihan onnistuneita ja sillee että.. tietenk pari oli sillee että ei ihan sellasta tavallista, mutta muuten niiku.. aina ku siellä [nauradus] näytösten välissä ku oltiin taustalla ni aina kauheet tanssit ku kaikki tykkäs ni sitte..

Kaksi olisi halunnut toivonut tyyllillisesti monipuolisempaa musiikkia. Yhden haastatellun mielestä kappaleet olivat hyvin tehtyjä ja laadukkaita, mutta eivät vastanneet hänen musiikkimakuaan lukuun ottamatta itse tehtyä kappaletta. Kappaleet kuluivat harjoitusvaiheessa ja alkoivat jo kyllästyttää projektin lopulla.

P2: Että on on ne ihan hyviä biisejä mutta käy siin tietenk aina niin että kun sä oot kaksyäkertaa kuullu ne samat biisit niin ei ne oikeen jaks enää lopussa iskee mutta ensimmäiseltä kuulemalta ne oli kyllä ihan niinkun hyviä biisejä. ei mitään vikaan oikeestaan. Ja olihan niissä yleisökin mun mielestä mukana aika hyvin.

Musikaaliprojekteilla ja musikaaleilla on pitkä perinne koulussa. Tietynlainen kulttuuri on muodostunut niiden tekemiselle. Projektin osallistuvilla oppilailla ja yleisöllä on ennakkoodotuksia, jotka perustuvat olemassa olevaan traditioon. Musiikkikappaleet edustavat pääsääntöisesti populaarimusiikkia ja usein heijastavat tekijöiden omaa musiikillista suuntautumista ja mieltymyksiä. Vastaavasti esityksen teemavalinnat ja juoni heijastelee

nuoria askarruttavia asioita. Näkökulma tapahtumiin ja käsiteltäviin asioihin on nuorekas ja tekijöidensä näköinen.

6.6.2 Suoritus- tai saavutusmotiivit ja – motivaatio

Tämän tutkimuksen kohteena olevassa projektissa tavoitteena on musiikkiteatteriesityksen luominen ja esittäminen. Tämä tavoite määritellään jo kurssiselosteessa ja voidaan olettaa että kaikki osallistujat ovat samaa mieltä yleisestä projektin päämäärästä. Jokaisella projektin osallistujalla on kuitenkin lukuisia erilaisia tähän tavoitteeseen sidoksissa olevia motiiveja.

Haastateltujen oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja tavoitteet vaihtelivat paljon. Yksi halusi soittaa, toinen osallistua käsikirjoituksen laadintaan ja kolmas säveltää kappaleita. Motiivina taustalla on halu ymmärtää ja toimia siten, että asetettu tavoite saavutetaan. Haastatellut onnistuivat tehtävissään omasta mielestään hyvin. He olivat tyytyväisiä suoritukseensa, mutta samalla totesivat, että vielä olisi voinut parantaa tai panostaa vähän enemmän.

T3: No tota, kyl mä mielestäni ihan hyvin onnistuin, että ainakin ihan positiivista palautetta tuli sillai että, että että uskoin että ihan hyvin meni kaikin puolin... Tietenkin aina nyt voi panostaa lisää ei se siitä kiinni oo että tosiaan niinkö siis esimerkiksi tohon näyttelemiseenkin ois voinu vielä enemmänkin ehkä panostaa, mutta.. mutta mutta ihan kohtuullisesti kyllä.

P1: Juu, se [soittaminen] itse asiassa meni sitten loppujen lopuk kun vettä vaan. Se ei ei mitään ollu mistään. Ehkä tietysti se vähän harmittaa että siinä rupes hiipumaan siellä loppupuolella sitten toi innostus mutta... mutta kyllä sitä oli pakkokin jaksaa siinä loppuun asti.

Ennen musikaaliprojektia haastatelluilla oli hyvin vähän kokemuksia näyttelemisestä. Tästä johtuen musiikillisten asioiden hallinta koettiin helpommaksi ja varmemmaksi kuin näyttelemiseen liittyvä toiminta. Toisaalta haastatellut kokivat että näyttelijäntaidot kehittyivät projektissa merkittävästi enemmän kuin musiikilliset taidot.

T3: Joo, ehdottomasti. Siis varsinkin näyttelijätaitoja ja ja kyl ehkä tanssitaitejakin. Kyl siinä sillai. Kuitenkin niin aktiivisesti harjoteltiin että tavallaan ehkä joku kehitty luultavasti kehitty johonkin suuntaan, sillai että.

Musikaalien tekemisen pitkä perinne koulussa luo ennako-odotuksia uudelle produktiolle. Musikaalin musiikki oli tyyliltään länsimaista pop- ja rockmusiikkia, jonka esityskäytännöt ja estetiikka on tuttua niin esittäjille kuin yleisöllekin. Kaikki esityksessä soitetut kappaleet olivat ryhmän omaa tuotantoa, joten suoraa esikuvaa ei ollut eikä tarvinnut ajatella kappaleen autenttisuutta. Ryhmän sisälle muodostui ”ydinryhmiä” eri osa-alueiden tason

varmistamiseksi. Selkeimpänä esimerkkinä bändiin valikoitui ryhmä taitavia soittajia, joka varsin vahvasti pitivät kiinni omista musiikillisista näkemyksistään ja sulki ulkopuolelle muita soittamisesta kiinnostuneita.

Kilpailumotiivi ei noussut merkittävästi esiin haastatteluissa. Edellä mainitut ”ydinryhmät” tai toteamus pyrkimyksestä tehdä parempi musikaali kuin aikaisemmat voisi edustaa tätä motiivityyppiä.

Kaikki haastatellut olivat varmoja omien taitojensa riittämisestä musiikintekemisessä ja esittämisessä. Näyttämöilmaisu oli kaikille vieraampi osa-alue projektissa. Uuden ja oudon tehtävän edessä oltiinkin varovaisempia ja oman roolin kokoa harkittiin tarkkaan. Osa oli varmoja suorituksestaan, mutta myös epävarmuutta oli havaittavissa. Moni haastatelluista vähätteli omaa suoritustaan ja sanoi että olisi ollut vara vielä parantaa.

T2: No joo sillee että.. tosiaa mua.. mua vähän pelotti se että mä kuitenkin unohdan ne sanat tai jotain ni ei tullu mitään unohduksia .. ja sitte... kyllä mä oon kuullu että se on ihan hyvin mennä että.. tai sillee että ei o ainakaan näyttäny siltä et ne on vaan sanonu sen vaan ne on tullu ihan innoissaan tullu selittää jotain.

6.6.3 Vuorovaikutukseen perustuvat motiivit

Projektin pääasiallisina osallistujina oli ryhmä nuoria, jotka tunsivat toisensa ainakin jollakin tasolla ennen projektia. Projektin aikana he oppivat tuntemaan toisensa entistä paremmin ja ryhmähenki saavutti huippunsa esityksien aikana projektin lopulla. Ryhmän toimintadynamiikkaa rasittaa projektin pitkä kesto. Oppilaat eivät ole aikaisemmin osallistuneet näin pitkäkestoiseen projektiin.

Projektin alkupuolella sosiaaliset kontaktit ovat lähinnä ryhmän sisäisiä. Tässä vaiheessa vain toimintaa ohjaavalla musiikinopettajalla on kokemuksia aikaisemmista vastaavista projekteista. Projektin edetessä mukaan tulevat esitystekniikasta vastaavat henkilöt. Ulkopuoliset kontaktit lisääntyvät projektin lopussa, esityksien aikana. Ensin palautetta saadaan studioyleisöltä ja esitysten alkaessa yleisöltä.

Jokaisella ryhmän jäsenellä on omia henkilökohtaisia esikuvia. Ryhmän jäsenet toimivat toisilleen vertaisryhmänä johon samaistua. Tämä mallina toimiminen on usein

tiedostamatonta. Haastattelujen perusteella yksittäisten henkilöiden esikuvia voi vain vähän eritellä. Oman musiikkimaun perusteella musiikillisia esikuvia voi arvailla varsin onnistuneesti. Aikaisemmin musikaaliprojektiin osallistuneet sisarukset ovat muokanneet nuorempien sisarusten käsitystä musikaaliprojektista.

Projektissa mukana olevat muut kuin oppilasjäsenet ovat kaikki olleet aikaisemmin vastaavia projekteja tekemässä. Ammattitaito ja aikaisemmat kokemukset auttavat ratkaisemaan monia esiinnousevia käytännön ongelmia. Esitysten lähestyessä ryhmä tiivistyy ja ponnistelee entistä tehokkaammin kohti yhteistä päämäärää.

Ryhmän muilta jäseniltä saatu kannustus oli haastateltujen mielestä varsin vähäistä, mutta lisääntyi loppua kohti.

T1: No aluks tosi kehnosti että kukaan ei oikeestaan suoraan sanonu jos oli jotain palautetta annettavana ni sitä sitten tultiin niinku muille valittamaan ja tälleen. Että se oli aika vaikee oppia et sitten loppupeleissä uskals sanoo että voisitko tehdä ton toisin että toi nyt ei oikein oo hyvä juttu ja. Ett se oli aika hankala oppia meidän ryhmällä.

Musiikinopettajalta saatua kannustusta he pitivät hyvänä ja määrää riittävänä. Studioyleisöltä saatua palautetta kukaan haastatelluista ei maininnut ollenkaan. Muilta opiskelutovereilta saatu palaute ja odotukset hyvästä esityksestä ja erityisesti esityksissä ja niiden jälkeen yleisöltä saatu palaute koettiin erittäin miellyttävänä ja palkitsevana.

P1: No se että se se homma toimi ja ja siinä oli hyvä hyvä mieli sen jälkeen kun esitys oli ohi. Ja se että kuuli että ihmiset nauro ja tykkäs siitä.. ja että herätti ehkä jonkinlaisen ajatuksenkin se se lämmitti kyllä aika paljon mieltä et et se ei menny ku kuuroille korville siinä se musikaali... Että lähinnä se palaute.

6.6.4 Ulkoiset virikkeet

Muutokset harjoitteluolosuhteissa lisäsivät harjoitteluintoa ainakin hetkellisesti. Harjoituspaikan vaihtuminen musiikkiluokasta liikuntasaliin toimi ulkoisena virikkeenä ja muutti tavoitetta hieman konkreettisemmaksi. Samalla tavoin toimivat valo- ja äänitekniikan mukaantulo sekä näytelmän puvustuksen ja lavasteiden valmistuminen. Musikaaliprojekteista on muodostunut paikkakunnalla traditio. Esitykseen kohdistuvat ennakko-odotukset toimivat osaltaan toimintaa kannustavana motiivina.

6.6.5 Välineelliset motiivit – hyöty ja ulkoiset palkkiot

Musikaaliprojekti on osa lukion kurssitarjontaa. Projektista saatu hyöty kurssisuorituksena oli osaltaan haastatelluille motivaatiotekijä. Primäärisenä motiivina kurssien suorittaminen ei kuitenkaan ollut, sillä projekti on liian työläs verrattuna kurssien määrään.

P2: ... tietää että kohta se on ohitte ja siitä saa aika hyvin noita kursejakin että että kyllähän se että joka päivä sit kun sä väsyneenä oot heränny ja sit kun siit päivän mittaan virkenee niin kyl siin sit se motivaatio tulee ihan omastakin takaa ilman mitään tekemättä että ei sitä ajattele sitten päivällä että. Päivällä oli itse asiassa taas ihan hyvä fiilis että ompas ollu taas ihan hyvä päivä ettei o tullu vaan kotona istuttua.

P1: ...ee em no.. Se se on tietysti että tästähän me saadaan neljä kurssia yhteensä, et se on joku juttu, mutta en mä sitten ..mä ajattelen sitä silleen ehkä että tässä on kuitenkin tullu projektikokemusta ja .. ja tässä on myöskin ehkä just oppinu pari uutta asiaa. Että ehkä mä sitä arvostan enemmän. En mä missään nimessä lähteny alun perinkään tähän kurssien metsästyksen takia että, koska täs tää niinkö täs joutuu maksamaan enemmän mitä saa periaattees kurssien määränä.

6.6.6 Muita, soittajan persoonallisiin ominaisuuksiin liittyviä motiiveja

Vanhempien sisarusten kokemukset ja aikaisempien musikaaliesitysten muodostama positiivinen kuva projektista ruokkivat uteliaisuutta ja halua kokea projekti. Kaikki haastatellut olivat nähneet lukuisia aiempia musikaaliesityksiä. Kokemus oli ollut vaikuttava ja niinpä nähdyt esitykset olivat yksi merkittävä syy lähteä mukaan projektiin. Uteliaisuus siitä, mitä tapahtuu, miltä projektiin osallistuminen tuntuu ja miten lopputulokseen päästään luovat positiivisia osallistumismotiiveja.

T2: öö, se oli kyllä ihan ittestä että, tosiaan ala-asteesta asti tai siis ni ala-asteesta asti halunnu ja sitte se on koko aika ollu sillee et joo mä meen sinne ja sitte ku piti valita se ni ei siinäkä silloin paljo miettiny että se kiinnosti kokoaika just se että et ite tuotetaan se että miten se sitte onnistu.

Kiinnostus itsensäilmaisun kehittämiseen ja musiikin tekemiseen sai purkautumisväylän projektin kautta.

Musikaaliesitykset ovat muodostuneet jokavuotiseksi perinteeksi paikkakunnalla. Niinpä projektiin osallistuminen koettiin merkittäväksi osaksi lukio-opiskelua.

P2: No ei ei se ei o kyllä se ei o koulua osa vaan se on tällanen irrallinen osa.. se tässä iässä. Jotenkin se on vaan iskostunu tosiaan sinne päähän että täytyy mennä musikaaliin.. ja .. ettei ei vähän vaikee vastata silleen että ei se ei. Kyl se tietysti jotain merkitsee, mutta emmä emmä kyl osaa sanoo silleen tarkasti että mitä se sitten loppujen lopuksi.. se on.

Projektin eri vaiheissa kiinnostus ja motivaatio vaihtelevat kovasti. Pitkän projektin aikana myös velvollisuudentunto ja väkinäisyys motiiveina nousevat esiin. Kukaan ei kuitenkaan keskeyttänyt projektia. Yhteisvastuullisuus projektin toteuttamisesta herättää positiivista velvollisuudentuntoa. Väkinäisyyttä oli varsinkin alkukevästä, kun oppilailta oli paljon muuta tekemistä koulussa ja projektissa hitaasti etenevä vaihe.

P2: Siis jossain vaiheessa tuli semmanen taantumushetki siinä koko musikaalis niinku että tuntu että et tää on ihan surkee että ei tässä niinku, eihän tässä o oileestaan edes mitää läppää mikä tiputtas yleisön ihan täysin, vaikka siinä sitten kyllä oli loppujen lopuks. Mut niitä ei oikeen ite osannu enää nähdä siinä kun monta kertaa vedetty ni ei se enää jaksu hymyilyttääkää se kohta oikeestaan ja .. se oli vähän sellanen aika et tuntu et tää on koko projekti ihan jostain.

7 POHDINTA

Musikaaliprojekti on vakiinnuttanut asemansa osana Lammin lukion toimintaa. Pitkään jatkunut perinne on muodostunut vahvaksi ja useat oppilaat pitävät osallistumista jo lähes itsestään selvänä osana lukio-opiskelua. Mukaan lähteville oppilaille projektin päämäärä ja puitteet ovat jo valmiiksi tiedossa, joten toimintaa voidaan ohjata tehokkaasti itse toteutukseen, yleisten tavoitteiden määrittelyn ja toimintatapojen määrittelyn sijaan. Perinteinen ja tunnettu projekti lisää koulun kilpailukykyä ja kiinnostavuutta muihin lukioihin verrattuna, mikä on tärkeää pienelle maalaislukiolle kilpailtaessa uusista oppilaista.

Projekti poikkeaa huomattavasti normaalista koulutyöskentelystä. Projektin pitkä kesto, tiiviys ja aiempien vuosien projektien luomat odotukset vaativat osallistujilta ryhmätyöskentelyssä vaadittavien taitojen kehittämistä ja vahvaa sitoutumista yhteisen päämäärän toteuttamiseen. Projektin alkupuolen rankka pakerrus kääntyy osaamisen ja onnistumisen kokemuksiksi, kun projektin tulosta, eli valmista musikaalia päästään esittämään koululaisille ja muulle yleisölle. Esitysten aikana myös ryhmähenki on vahvimmillaan.

Projektiin osallistuneet oppilaat tunsivat toisensa jo entuudestaan ainakin jollakin tasolla. Osa oli ollut samalla luokalla jo ensimmäisestä luokasta alkaen loputkin samassa koulussa yläasteen alusta. Projektin kuluessa oppilaat tutustuivat toisiinsa paremmin ja kommunikaatio muuttui paremmaksi ja rohkeammaksi. Toisaalta ryhmän sisällä tapahtui jakautumista pienempiin ryhmiin esimerkiksi tehtävien perusteella. Näitä ryhmiä olivat esimerkiksi bändin ydinryhmän muodostaneet pojat sekä tytöt, jotka lauloivat valtaosan kappaleista. Muodostuneiden ryhmien välillä kommunikointi ei aina ollut helppoa.

Tässä tutkimuksessa oppilaat pitivät projektia lukioajan yhtenä huippukohtana. Projektityöskentelyn oppiminen, sosiaalisten taitojen kehittyminen sekä omien taitojen ja

esiintymisvalmiuden kehittyminen oli haastatelluille tärkeää. Vaikka projekti on kokonaisuutena rankka ja vaativa, oppilaat pitivät kuitenkin osallistumista ja saatuja kokemuksia tärkeämpinä ja merkittävämpinä kuin sille uhrattua aikaa tai projektin myötä suoritettuja kursseja.

Kososen motiiviluokitusta tarkasteltaessa tärkeimmiksi motiivityypeiksi nousevat soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit, suoritus- ja saavutusmotiivit sekä vuorovaikutukseen perustuvat motiivit. Eri motiivityypit saavat erilaisia painoarvoja projektin eri vaiheissa. Projektin kesto on niin pitkä että oppilaiden motiivikentässä tapahtuu runsaasti vaihtelua. Toisaalta myös työstettävät asiat ja tehtävät muuttuvat projektin edetessä virittäen uusia motiiveja ja sammuttaen aikaisempia. Esimerkiksi soittamiseen ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvat motiivit ovat vahvasti läsnä projektin esityskaudella. Tässä tapauksessa voisi ryhmän nimen laajentaa koskemaan esiintymistä ja sen tuottamiin elämyksiin perustuvia motiiveja. Projektin alkaessa oppilaiden omat ennako-odotukset lisäävät suoritus- ja saavutusmotiiveja.

Kokonaisuutena Kososen esittelemä motiiviluokitus kattaa hyvin musikaaliprojektin osallistujien motiivikentän. Haastattelujen pohjalta ei noussut mitään selkeästi luokituksen ulkopuolelle jäävää motiivia, joka vaikuttaisi projektiin osallistuvien oppilaiden toimintamotivaatioon.

Mielestäni Lammin lukion musikaaliprojekti tarjoaa osallistujilleen mahdollisuuden kehittää omia sosiaalisia ja ilmaisullisia taitoja. Se kehittää pitkäjännitteisyyttä ja kypsyttä ja näin omalta osaltaan vahvistaa oppilaiden jatko-opiskeluvalmiutta. Projekti lisää Lammin lukion houkuttavuutta jatko-opintoja pohtivien peruskoululaisten silmissä.

LÄHTEET

- Abrahamson, L. Y. & Seligman, M. E. P. & Teasdale, J. D. 1978. Learned helplessness. Teoksessa *Humans: Critique and Reformulation*. *Journal of Abnormal Psychology* 87 (1):49-74.
- Covington, M. V. 1983. *Musical Chairs: Who Drops Out of Musical Instruction and Why? Documentary Report of the Ann Arbor Symposium. Session III. Motivation and Creativity*. Reston, Virginia, 49-54.
- Csikszentmihalyi, M. 1990. *Flow: the psychology of optimal experience*. New York: Harper & Row cop.
- Eccles (Parsons), J. 1983. *Children's Motivation to Study Music. Documentary Report of the Ann Arbor Symposium. Session III. Motivation and Creativity*. Reston, Virginia, 31-39.
- Gellrich, M. 1996. Ursachen von Motivationsproblemen im Instrumentalunterricht (Teil II). *Üben & Musizieren* 3 (3): 266-272.
- Halonen, A. 2003. ANTTI PUUHAARA – Tapaustutkimus musiikinäytelmän säveltämisestä koululaiskäyttöön. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.
- Hannula, H. 2003. *Musikaaliperinne Lammin lukiossa*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Musiikkikasvatuksen proseminaariryö
- Hannula, H. 2004. *Hengen viemää – Oppilaiden kokemuksia koululaismusikaaliprojektista*. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Kasvatustieteen proseminaariryö
- Hengen viemää. 2003. *Hengen viemää. Lammin lukion musiikkiteatteriprojektin näytelmäkäsikirjoitus*. Julkaisematon käsikirjoitus. Kirjoittajan arkisto.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki. Yliopistopaino.
- Jauhiainen, R & Eskola, M. 1996. *Ryhmäilmiö. Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna*. Juva. WSOY.
- Kauppila, R. A. 2005. *Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot*. PS-kustannus. Keuruu. Otava
- Kleemola, A. & Ollikainen, M. 1997. *MIKÄ SOTKU! Koululaismusikaalimateriaalin valmistaminen ja sen toteuttaminen*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Pro gradu.
- Kosonen, E. 1996. *Soittamisen motivaatio varhaisnuorisolla*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Lisensiaattiryö.

- Kosonen, E. 2001. Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Jyväskylä Studies in the Arts 79.
- Koskinen, T. 2002. Suullinen tiedonanto 30.4.2002.
- Koskinen, T. 2003. Suullinen tiedonanto 13.5.2003.
- Kurkela, K. 1993. Mielen maisemat ja musiikki. Helsinki: Sibelius-Akatemia, Musiikin tutkimuslaitoksen julkaisusarja vol.11
- Kuusinen, K-L. 1991. Näkökulmia motivaatioon. Teoksessa Kasvatuspsykologia, toim. J. Kuusinen. Porvoo: WSOY.
- Kurssiselosteet 2003. Lammin lukion kurssiselosteet, Lammin lukion opetussuunnitelman verkkoversio. Www-dokumentti. Viitattu 9.5.2003. Saatavissa: <http://www.lammi.fi/lukio/ops/musiikki.html>
- Lammin lukion www-sivut 2002. www-dokumentti. Viitattu 17.9.2002. Saatavissa: <http://www.lammi.fi/lukio>
- Lehtinen, E. & Kuusinen, J. & Vauras, M. 2007. Kasvatuspsykologia. Helsinki: WSOY oppimateriaalit Oy.
- Madsen, K. B. 1972. Miksi? - Käyttäytymisen liikkeelle panevat voimat. Suomentanut Paula Leistén. Helsinki: Kirjayhtymä.
- de la Motte-Haber, H. 1985. Handbuch der Musikpsychologie. Laaber: Laaber-Verlag.
- Perälä, S. 2002. The Bomb. Toimintatutkimus The Bomb-nuorisomusikaalin musiikin valmistamisesta. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen laitos. Pro gradu.
- Regelski, T. A. 1975. Principles and problems of music education. New Jersey: Prentice-Hall.
- Salmon, P. 1982. Vertaisryhmän vaikutus. Teoksessa Kouluvuosien psykologiaa, toim. J.C. Coleman, suomentanut E. Pilvinen. Espoo: Weilin+Göös.
- Salonen, P. & Lepola, J. 1994. Motivaation arviointi. Teoksessa Kognitiivisten taitojen ja motivaation arviointi koulutulokkailla ja 1. luokan oppilailla, toim. M. Vauras, E. Poskiparta & P. Niemi. Turun yliopisto: Oppimistutkimuksen keskus vol 3/94.
- Suni, R. 2006. Viulistien yhteissoiton merkitys soitonopetuksessa ja sen vaikutus motivaatioon. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.
- Uusi sivistyssanakirja. 1993. Uusi sivistyssanakirja. Toim. Annukka Aikio, uusintanut Rauni Vornanen. Helsinki, Otava.
- Viitaila, M. 2003. Elämyksiä ilmaisusta. Toimintatutkimus musiikinäytelmä Viidakkosadun toteuttamisesta Uramon koulun 3.-6.-luokkalaisten lasten kanssa. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos. Pro gradu.

Virkkala, J. 1999. Mikä näppäreissä motivoi? Soittamisen motivaatio Perhonjokilaakson kansalaisopiston viulupiireissä. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu.

Vähätalo, K. 2002. Suullinen tiedonanto 15.5.2002.